

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Републички фонд ПИО потписао је споразуме о редовној електронској размени података са аустријским и бугарским носиоцима пензијског осигурања. То ће олакшати остваривање права држављанима Србије који живе или су радили у овим земљама

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ЕЛЕКТРОНСКА РАЗМЕНА ПОДАТАКА СА ФОНДОВИМА АУСТРИЈЕ И БУГАРСКЕ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампариа
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА СТРАНА:

Фото: Невена Јовановић

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Добре вибрације

Студије социјалне психологије давно су откриле да се расположење може преносити са особе на особу, баш као неки емоционални вирус, што је углавном свима искуствено познато и без науке. Овај феномен функционише тако што људи рефлексно и несвесно „хватају“ емоције других путем невербалних знакова, израза лица и говора тела. Отуда и осећај да нам друштво весели и расположених људи увек улепша дан. И обратно.

Нови аспект овој појави даје истраживање Медицинског факултета Харвард и Универзитета Калифорније у Сан Дијегу, које тврди да на нашу срећу утичу чак и људи које не срећемо и не познајемо. Студија открива да друштвене мреже, као и реалан живот, обједињују групе срећних и несрећних људи умрежених до три степена повезивања. Нечија срећа је повезана са срећом његових пријатеља, пријатеља њихових пријатеља и пријатеља њихових пријатеља. И прецизно је израчунато да сваки додатни срећан пријатељ повећава вероватноћу да она прва особа буде срећнија за око девет процената. Према две деценије дугој студији коју су спровели истраживачи са Универзитета у Сан Дијегу, срећа није само веома заразна, већ онлајн заједнице могу заправо „увећати интензитет глобалне емоционалне синхронизације“.

Ове студије чине само део читавог низа истраживања о томе како се расположења и емоције шире међу људима повезаним друштвеним мрежама. Иако су стручњаци и јавност до сада били углавном забринути у вези са ефектима друштвених мрежа на ментално благостање, све је више показатеља који говоре да су пронађене позитивне везе између хедонистичког и социјалног благостања са комуникацијом на друштвеним медијима.

У истраживању спроведеном на Универзитету у Тибингену, научници који су пратили емоционалне одговоре корисника Фејсбука у Немачкој и САД открили су да читање позитивних постова других људи изазива срећу код чак 64 одсто

корисника. Чини се да је и на мрежи и ван мреже исто, наводи један од истраживача, да када се осмехнете, свет се осмехује са вама.

И у томе је суштина. Када смо окружени позитивним и радосним особама, њихове емоције стварају ефекат таласања, ширећи свој утицај на друге. Иза те срећне појаве, рекосмо, стоји наука. Срећа је заразна због Mirror Neuron System (MNS), односно мреже можданих ћелија које одражавају радње које посматрамо код других. Овај систем је веома активан када проводимо време са неким. Ако је та особа срећна, наш MNS ће одражавати активност мишића њеног лица који изражавају ту срећу и репродуковати рад тих мишића на нама. Отуда и реч „огледало“ (mirror) у називу. Што се више смеју људи око нас, више се смешимо и ми као да покушавамо да их копирамо, само што то радимо нехотице, то је несвесни процес. Али наш MNS ради и много више од тога. Не одражава само мишиће нечијег лица, већ и емоционално стање које одговара покретима тих мишића. И тако „хватамо“ срећу од срећних људи.

Јасно је, дакле, да одабир да се окружимо веселим особама може значајно утицати на наш ниво радости. Ако смо то до сада интуитивно осећали, сад знамо и научну подлогу. Разумевање утицаја добрих и лоших вести на наше расположење важно је из много разлога. У свету у коме је депресија један од водећих узрока инвалидитета, мало повећање среће може имати већи значај него што мислимо. У том светлу фраза „треба бирати друштво“ добија свој прави смисао.

Кључни закључак је да ако радимо на сопственој срећи, и истовремено се окружујемо веселим људима, то није добро само за наше благостање, већ и за расположење оних око нас, па и оних који су њима блиски. Стога никад не треба потцењивати колики утицај на људе које случајно срећемо има то што смо љубазни. Ефекат те наше љубазности се у таласима шири и многимима ће, свесни ми тога или не, дан учинити бољим.

М. Јовановић

ПОТПИСАН НОВИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР РФ ПИО

Основни механизам заштите права радника

У Дирекцији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, 2. октобра ове године, потписан је нови Колективни уговор Републичког фонда ПИО.

Уговор је у име Владе Републике Србије потписао министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Немања Старовић, у име послодавца директор Републичког фонда ПИО Реља Огњеновић, и у име синдиката председник Самосталног синдиката запослених у РФ ПИО Небојша Динић.

Нови Колективни уговор РФ ПИО, у складу са одредбама Закона о раду, важи у периоду до три године. Колективним уговором су у потпуности дефинисана права, обавезе и одговорности из радног односа запослених у Фонду, а од посебног значаја је то што Колективни уговор обезбеђује запосленима већи обим права у односу на она предвиђена Законом о раду, уколико је у закону за то остављена могућност. Нови Колективни уговор РФ ПИО на бољи и повољнији начин уре-

Колективни уговор потписали су министар за рад Немања Старовић, директор Фонда Реља Огњеновић и председник ССЗ у РФ ПИО Небојша Динић

ђује права запослених у Фонду у односу на до сада важећи.

Министар Немања Старовић је овом приликом истакао да је чин потписивања Колективног уговора још један позитиван исход процеса социјалног дијалога који се активно води у Републици Србији.

– Ми ћемо као Министарство свакако инсистирати на механизму колективног преговарања, како када говоримо о јавном, тако и о приватном сектору, јер сматрамо да је то механизам који даје најбоље резултате. Задовољни радници омо-

гућавају и самим предузећима, компанијама, односно у овом случају Фонду, да на најбољи начин обављају своје делатности. Ово је један добар показатељ и добар пример да је, уз адекватан ниво добре воље и разумевања, могуће наћи онај златни пресек између жеља и потреба радника са једне стране, и могућности послодавца са друге – изјавио је министар Старовић.

Он је захвалио и честитао свим учесницима у преговарачком процесу што су га завршили са изузетно повољним исхо-

дом, изразивши уверење да је ово добар пример и за многе друге послодавце у Србији.

Директор Фонда Реља Огњеновић рекао је да ће нови Колективни уговор у наредне три године бити камен темељац и основни механизам заштите права радника, на опште задовољство свих запослених.

– Јако нам је важно да поред задовољства корисника и осигураника и наши запослени буду задовољни, јер само задовољан радник може да буде продуктиван и успешан радник, а самим тим је и успех Фонда загарантован – нагласио је Реља Огњеновић.

Председник Самосталног синдиката запослених у РФ ПИО, Небојша Динић, изразио је велико задовољство због потписивања новог Колективног уговора Фонда. Он је захвалио на разумевању и подршци министру, директору Фонда и колегама, односно свим учесницима у преговорима и потписивању новог Колективног уговора.

М. Симовић-Максимовић

УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ НОСИЛАЦА ПЕНЗИЈСКОГ ОСИГУРАЊА СРБИЈЕ И АУСТРИЈЕ

Потписан Договор о редовној размени података

У Дирекцији Републичког фонда ПИО у Београду, 22. октобра је потписан Договор о редовној размени података о износима пензија и података о чињеници смрти корисника пензија између РФ ПИО и аустријских носилаца обавезног пензијског осигурања, са пратећим актима.

Наведена документа потписали су директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, председник Управног одбора Завода за пензијско осигурање Аустрије (ПВА), Петер Шлајнбах, и директор ПВА, др Винфрид Пингера.

Директор Завода за пензијско осигурање Аустрије др Винфрид Пингера, председник УО ПВА Петер Шлајнбах, директор РФ ПИО Реља Огњеновић, амбасадор Аустрије Кристијан Ебнер и државни секретар Миле Росић

Потписивању су присуствовали и амбасадор Аустрије у Србији, Кристијан Ебнер, аташе

за социјална питања у амбасуди Аустрије у Србији, Мануел Ајгнер, као и државни секретар

у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Миле Росић, и директор Завода за социјално осигурање Републике Србије, Зоран Пановић, са сарадницима.

– За мене је заиста велика част и задовољство да смо данас овде, не само да допринесемо томе да корисници пензија добију неке олакшице, него да се, пре свега, бавимо самим људима, да им побољшамо живот. За чак 30.000 корисника пензија који су у обавези да једном годишње доставе потврду о животу и за тај процес морају

да оду у суд, општину или амбасаду, то више неће бити неопходно, него ће све аутоматски да се обавља, тако да је јасно да се ради о једној великој олакшици за пензионере. Желео бих да захвалим пре свега колегицама и колегама на српској страни који су допринели да можемо да дођемо до овог потписивања споразума који је заиста велика олакшица у будућем раду наше институције – изјавио је Винфрид Пингера.

Председник Управног одбора ПВА, Петер Шлајнбах, казао је да су се многи држављани Србије одазвали позиву из 60-их и 70-их година да дођу да раде у Аустрији, чиме су пружили значајан допринос бољитку и добром статусу који Аустрија данас ужива.

– Српска заједница је заиста

Потписивање Договора донеће велике олакшице за кориснике аустријске пензије

значајна и велика, пре свега у главном граду Бечу. И за нас је то питање достојанства како бисмо могли да им омогућимо да што лакше остваре право које су стекли код нас у држави. То је такође један начин признавања њиховог рада у нашој земљи. Дигитализација може да нам обезбеди да многе ствари прилично једноставно функ-

ционишу, али оно што је неопходно јесте воља. И ову заједничку вољу је РФ ПИО заједно са ПВА остварио. Предуслов за то је наравно велико поверење, пријатељски односи и заједнички рад, на обострано задовољство. Ово је заиста једна добра инвестиција, не само за садашњост, већ и за будућност, и на то смо поносни – рекао је

Шлајнбах и захвалио на добрим односима и успешној сарадњи.

Директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, истакао је да је од посебне важности то што се потписани договор односи на можда и највећи број држављана Републике Србије који живе, раде или остварују неко право ван граница наше земље, а чиме су лишени чекања, и беспотребног финансијског трошка.

Он је исказао велику захвалност директору и председнику УО ПВА на разумевању које имају према нашим држављанима у Аустрији и на свим олакшицама које су спремни да учине за наше људе, и нагласио да су и држава Србија и Фонд ПИО једнако спремни да одговоре на захтеве држављана Аустрије који остварују право у Србији.

– Надам се да је ово само један од многобројних потписаних споразума. Подсетио бих да смо пре неколико месеци у сарадњи са Министарством здравља потписали наставак споразума захваљујући коме ће држављани Аустрије, корисници аустријског Завода, да се лече и рехабилитију код нас у бањама. Сада идемо са разменом података, и у преговорима смо да још више података размењујемо електронским путем како бисмо олакшали и држављанима Аустрије, али и нашим држављанима ван граница наше земље – навео је Реља Огњеновић.

Успостављање директне електронске размене података обезбедиће ефикаснију и лакшу примену Споразума између Републике Србије и Републике Аустрије о социјалној сигурности. Договор који је потписан обезбедиће елиминисање ризика грешке у исплати, што је у интересу обе уговорне стране, обезбедиће размену података о износима пензија на годишњем нивоу и податке о чињеници смрти корисника на месечном нивоу. Уз Договор, потписан је и Технички протокол са описом сета података и наведеним начином сигурног трансфера података. Применом овог начина сарадње са аустријским носиоцима осигурања смањиће се и административни трошкови обе уговорне стране.

Весна Кадих Станковић

Потписан и Договор о електронској размени података између носилаца ПИО Србије и Бугарске

У циљу поспешивања још једне добре сарадње, у Дирекцији Фонда је 15. октобра потписан Договор о електронској размени података и Технички протокол о размени података између РФ ПИО Србије и Националног института за осигурање Бугарске (НИОБ).

Потписници докумената су директор РФ ПИО, Реља Огњеновић, и заменица директора Националног института за осигурање Бугарске, Весела Караиванова-Начева, а потписивању су присуствовали и Албена Иванова, шеф Одељења за исплату пензија у Дирекцији Европска регулатива и међународни уговори НИОБ, Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из ПИО Дирекције Фонда, Машан Булатовић, директор Сектора за информационе технологије РФ ПИО, и Марина Петровић, шеф Кабинета директора Фонда.

– Наш савез траје веома дуго и заиста се радујемо што ћемо такву сарадњу наставити потписивањем уговора о електронској размени података. Године 2011. смо поставили темељ припремама за потписивање уговора о социјалној сигурности, и сада се наставља у истом духу, потписивањем уговора о електронској размени података, чиме ће се олакшати размена актуелних информација у вези са исплатом пензија у Србији и Бугарској, а заштита свих података биће на високом нивоу – казала је Весела Караиванова-Начева.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић подсетио је да сарадња између два носиоца осигурања траје готово 66 година.

– Године 2013. је ступио на снагу Споразум између Републике Србије и Републике Бугарске о социјалној сигурности, а пре тога смо користили Конвенцију о социјалном осигурању између Народне Републике Бугарске и ФНР Југославије. Овим споразумом о електронској размени података радимо много за наше кориснике ван граница наше земље – изјавио је Реља Огњеновић.

Он је истакао да ће се захваљујући потписаном договору избећи грешке приликом исплате, убрзати размену података и избећи преплате и непотребни новчани трошкови.

– Подаци су сигурни, безбедни, заштићени различитим системима ИТ, на општу радост и корисника у Србији и у Бугарској. Наставићемо овим темпом да сарађујемо са Републиком Бугарском и надамо се новим споразумима – рекао је Огњеновић.

Електронска размена података сада ће подразумевати контролу података на месечном нивоу и биће евидентирана и обрађена свака промена до које дође. До сада су се подаци о чињеници смрти утврђивали на годишњем нивоу, а када изостане потврда о животу коју су корисници који живе у Србији, односно Бугарској били у обавези да достављају једном годишње фонду друге државе који им исплаћује пензију, долазило је до великих преплата које се тешко и компликовано наплаћују.

Заменица директора НИОБ-а Весела Караиванова-Начева и директор Фонда Реља Огњеновић

ФОНД ПИО У ВАЉЕВУ ОБЕЛЕЖИО МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИЈИХ ОСОБА

Трибина и дружење са пензионерима

Поводом обележавања Међународног дана старијих особа, 1. октобра је у организацији Републичког фонда ПИО, у Омни центру у Ваљеву, уприличен сусрет директора Фонда ПИО Реља Огњеновића са пензионерима.

Свечаности су, поред руководства Фонда, присуствовали градоначелник Ваљева, Лазар Гојковић, помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Бојана Миленовић, председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, и председница Покрета трећег доба Србије, Драгана Калиновић.

Приликом обраћања корисницима пензија, директор Реља Огњеновић је изразио велику захвалност за све што су дали и учинили за своју државу, као и за то што су разумели тешке мере које нису биле популарне, али које су морале да се предузму како би сада пензије биле стабилне и како би могле да расту.

– Дошли смо до тога да смо у последње две године повећали пензије за 56 одсто, да ћемо сада од 1. децембра повећати пензије за још 10,9 одсто и са тим долазимо до просечне пензије од 430 евра. Сетићете се да смо 2020. године изашли са планом „Србија 2025“ где смо рекли да ће просечна пензија 2025. године бити од 430 до 450 евра. Сада када смо дошли до тога, имамо нови план

Градоначелник Ваљева Лазар Гојковић, помоћница министра за рад Бојана Миленовић, директор РФ ПИО Реља Огњеновић, председник САПЕНС-а проф. др Андреја Савић и председница ПТДС Драгана Калиновић

да до 2026. године имамо просечну пензију од 650 евра – изјавио је Огњеновић.

Он је истакао значај сарадње и подршке коју пензионерима и Фонду ПИО пружају ресорно министарство, град Ваљево, Савез пензионера Србије са удружењима пензионера, као и Покрет трећег доба Србије, како у виду средстава која се опредељују у области социјалне политике, тако и по питању заједничке организације и спровођења свих видова друштвеног стандарда

пензионера које финансира РФ ПИО: десетодневне рехабилитације корисника пензија у бањама, пакета солидарне помоћи, као и културно-спортских манифестација, које су, како је навео директор Фонда, најбоље у држави и које и председник и премијер обилазе управо због значаја који за државу представљају.

Директор РФ ПИО такође је пренео пензионерима да је председник Републике Србије дао задатак да у наредном периоду тим премијера Вучевића, зајед-

но са Фондом ПИО и Министарством, нађе начин како да се помогне пензионерима који имају најнижа примања.

– Нама је јасно да су пензије такве какве су, од оних најнижих до највећих. Свакако да ту постоје велике разлике, и да је сваком обрачуната пензија на основу уплаћених доприноса. Најмање пензије кад се повећавају, колики год да буде проценат повећања, да ли 15 одсто као прошлог пута или 10 одсто сада, ми знамо да то није довољно да бисте живели знатно боље. Желим да знате да разумемо, да тражимо начин и да се надамо да ћемо у што скоријем периоду, у наредних годину дана, доћи до неког решења где ћемо и корисницима са најнижим пензијама помоћи, тако да то буде, уз пакете солидарне помоћи, уз 10 дана бесплатног боравка у бањама, још једна мера коју држава спроводи да ви већ сутра живите боље – истакао је Реља Огњеновић.

Пензионере су поздравили и остали учесници трибине, а затим су корисници пензија износили своја питања, проблеме, сугестије и недоумице, како би заједнички могло да се дође до најбољих решења.

У завршном делу овог догађаја директор Фонда је корисницима пензија уручио пригодне поклоне.

Весна Кадих Станковић

Обилазак Филијале Ваљево

Пре сусрета са пензионерима, директор Реља Огњеновић са сарадницима у Ваљеву је посетио Филијалу Фонда ПИО.

У разговору са Светланом Божић, директорком Филијале Ваљево, руководство Фонда имало је прилику да чује све о досадашњем раду филијале, као и о плановима за наредни период који укључују и реновирање пословне зграде.

Прилику да разговарају са руководством Фонда имали су и запослени у Филијали, који су захвалили директору на посети.

ПОСЕТА МЕНАЏМЕНТА РФ ПИО ПОКРАЈИНСКОМ ФОНДУ

Разговор са руководством и запосленима

Директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, заједно са шефом Кабинета директора, Марином Петровић, и директором Сектора за имовинске послове, пројекте и набавке, Бојаном Малинићем, 3. октобра је посетио Покрајински фонд, у којем га је угостио заменик директора ПФ ПИО Александар Илић са сарадницима.

Ова радна посета организована је у циљу размене информација о раду и предстојећим активностима, како са руководством Покрајинског фонда, тако и са запосленима. Приликом посете одржан је састанак са менаџментом ПФ ПИО, а директор Фонда је потом са сарадницима обишао све запослене у Покрајинском фонду, са којима је

разговарао о пословима које обављају, условима рада и новом Колективном уговору РФ ПИО који свим радницима Фонда обезбеђује још већа права од оних које је предвиђао претходни Уговор. Директор Огњеновић је такође најавио и да ће ускоро отпочети реновирање зграде Покрајинског фонда.

Иначе, пословно подручје Покрајинског фонда обухвата територију АП Војводине, а поред решавања о правима из ПИО применом међународних уговора о социјалном осигурању, обављања медицинског вештачења и других послова из своје надлежности, ПФ ПИО координира рад 11 филијала Фонда образованих на територији АП Вој-

Директор Реља Огњеновић је са сарадницима обишао све запослене у ПФ и са њима разговарао о пословима које обављају

водине, које са својим службама и испоставама пружају услуге за око 410.000 корисника и 640.000 осигураника. **Г. О.**

ИСПЛАТА НАЈНИЖЕГ ИЗНОСА ПЕНЗИЈЕ

Од утицаја и пребивалиште

Начин одређивања висине пензије детаљно смо описали у једном од ранијих бројева. Сада само подсећамо да се месечни износ пензије одређује на основу навршеног пензијског стажа, као и на основу висине остварених зарада и накнада према пријавама регистрованим у матичној евиденцији.

Овај начин обрачуна, међутим, некада учини да месечни износ пензије буде толико низак да би пензионер врло тешко састављао „крај с крајем“. Из тог разлога, Законом о пензијском и инвалидском осигурању прописан је најнижи износ пензије – минимум који се мора исплаћивати пензионеру без обзира на то колико стажа и какве зараде је остварио у својој радној каријери. Од увођења у правне прописе, најнижи износ пензије одређиван је на различите начине, а од 2002. године сви пензионери имају право на једнак најнижи износ пензије. Од 2006. најнижи износ једнак је 25 процената просечне зараде у Републици у претходној години. Према важећем Закону, корисницима из категорије осигураника запослених, самосталних делатности, и професионалним војним лицима, најнижи износ пензије ванредно је усклађен од 1. јануара 2011. Тако одређен износ се даље усклађује као и пензије. Актуелан износ у време писања овог чланка је 24.987,67 динара. Најнижи износ пензије за пољопривредне пензионере је нешто нижи – на данашњи дан је 19.644,74 динара. Он је такође ванредно усклађен од 1. јануара 2011, када је износио 9.000 динара, и од тог датума се даље усклађује. Пензионерима је најављено ново повећање пре краја године, па се може очекивати да ће истовремено порастати и наведени најнижи износи за све категорије корисника.

Међутим, и поред тога што прописи одређују минималан износ, постоје корисници којима он не припада. Пре свега, на

исплату најнижег износа пензије може да утиче пребивалиште пензионера. У зависности од одредбе одговарајућег споразума о социјалном осигурању, корисницима који живе у иностранству може да припада само износ који су зарадили, без гарантованог дела. Овакве су одредбе свих споразума закључених између држава које су некада чиниле Југославију. У случају да лице које користи најнижи износ пензије мења место пребивалишта, односно пресели се у иностранство, у обавези је да о тој промени одмах обавести Фонд. Исплата се убудуће врши на рачун стране банке, а истовремено се проверава да ли и даље може да се исплаћује најнижи износ. Ако се за ове околности прекасно сазна, могуће су велике преплате и неугодне ситуације за кориснике који треба да врате оно што им не припада, иако користе релативно мали износ пензије. Треба нагласити да се могућност исплате најнижег износа цени по пребивалишту, а не по томе да ли се исплата пензије врши у Србији или у другој држави. На пример, неко са пребивалиштем у Словенији може да овласти друго лице да прима пензију у Србији, али то не значи да ће се наставити са исплатом најнижег износа пензије. Једнако поступају и носи-

оци осигурања у иностранству, па тако грађани Србије не би могли да користе гарантовани износ пензије из, на пример, Босне и Херцеговине.

Поред пребивалишта, на право на најнижи износ пензије утиче и чињеница да ли је корисник остварио право на пензију у иностранству. Наиме, Законом о ПИО је прописано да се најнижи износ пензије кориснику исплаћује само ако збир пензије која је одређена у Србији и пензије коју добија из иностранства није већи од прописаног најнижег износа. У случају да је збир пензија мањи од најнижег износа пензије, кориснику ће се исплаћивати разлика до тог најнижег износа. То заправо значи да ће збир пензије коју прима из иностранства и пензије коју прима у Србији са разликом износити укупно онолико колики је прописани најнижи износ пензије. Уколико је збир већи, корисник ће на рачун добити само износ који му је на основу стажа и зараде одређен. Наравно, да би се дошло до збира, иностранна пензија се прерачунава у динаре према важећем девизном курсу на дан остваривања права. Уколико је иностранна пензија остварена након пензије у Србији, од тог дана се поново одлучује о најнижем износу пензије. Дакле, постоји могућност да неко ко

је користио најнижи износ без њега остане када стекне пензију у иностранству, или да од тог дана добија само разлику од збира свих пензија до гарантованог најнижег износа. У пракси, када је позната чињеница да пензионер има и стаж у иностранству, при одређивању висине пензије у Србији ће се одложити одлука о најнижем износу. Практично у свим случајевима, осим ако осигураник још не испуњава услове у иностранству, та одлука ће утицати на право на најнижи износ. Ако се на инострану одлуку не би чекало, велики број иностраних пензионера који немају пуно стажа у Србији би дошао у ситуацију да враћа преплаћени износ, а то би свакако требало избећи. То је и један од разлога због кога сви будући пензионери при подношењу захтева треба да пријаве и свој рад у иностранству. Наравно, уколико је пензионеру одређена пензија већа од најнижег износа, онда се то право и не разматра.

Могућа је и друга ситуација, а то је да пензија буде толико велика да мора да се ограничи. Подсећамо да највиши износ пензије за све категорије тренутно износи 230.145,48 динара, а при ограничењу висине не узима се у обзир да ли корисник има и пензију из иностранства.

М. Мирџић

Три дана бесплатног саветовања

Српски и немачки саветодавци у Пожаревцу

Међународни дани разговора – саветодавни дани представника српског и немачког фонда за пензијско и инвалидско осигурање са грађанима који имају део стажа оствареног у тој земљи, а сада живе у Србији и права из ПИО остварују применом билатералног споразума о социјалном осигурању одржани су 15. октобра у Пожаревцу, и 16. и 17. октобра у Београду.

Више десетина грађана и ове године искористило је сусрет домаћих и немачких референата и прилику да разреше недоумице које имају са својим припадностима. Поред редовних питања о остваривању права, велики број њих се интересовао и за права на породичну и превремену пензију, затим о подношењу захтева за инвалидску пензију, поједини су на лицу места допунили недостајућу документацију, док су други дошли ради информације о кретању предмета. Неколицина је добила одговоре у вези са стажом, а било је и оних који су дошли ради допуне стажа.

Филијале Фонда ПИО у Београду и Пожаревцу овом приликом посетили су и грађани из Чачка, Руме, Вршца, Панчева, Нових Бановаца, Велике Планае, Новог Бечеја и, како је показала анонимна анкета о задовољству корисника која се на

овим саветовањима редовно спроводи, 98 одсто испитаних одговорило је да је за њих значајно да услуге Фонда на овај начин буду доступне и убудуће. Таквог мишљења је и Београђанка Марија Илић, која је била додатно задовољна зато што је врло брзо и поуздано сазнала оно што је, како каже, мучило већ неко време.

– Радил сам у Немачкој четири године и сада бих желела да се тај стаж споји са стажом који имам у Србији. Немачки и наши референти су ми објаснили све у вези са тим и на који начин ће ми бити обрачуната пензија. Искористила бих моменат и да похвалим једну овакву акцију

Велико интересовање странака потврдило је значај ових сусрета

која је превазишла моја очекивања – рекла је суграђанка Марија Илић.

Пракса немачког Фонда да путем позивног писма обавештава осигуранике о доласку у Србију и пласирање информација о детаљима саветовања путем медија, друштвених мрежа и сајта од стране српског Фонда утицали су на велики одзив грађана. Наиме, Републички фонд ПИО увек две недеље раније информисе грађане о датуму и месту одржавања саветовања, тако да заинтересовани могу да се пријаве и добију свој термин у коме, уз помоћ обезбеђеног преводиоца, могу да питају

све што их интересује. А, мада је пријава за ове дане саветовања отпочела још почетком октобра, немачки и домаћи референти нису одбили ни оне грађане који су пропустили да закажу термин, тако да су бесплатну правну помоћ добили сви који су филијале Фонда ПИО посетили за ова три дана трајања саветовања – укупно осамдесет осам њих.

– Морам да кажем да су ови саветодавни дани били прилично интензивни, посебно у Београду, али и да још једном истакнем да су иначе међународни дани разговора које организујемо са земљама са којима имамо потписане споразуме сјајна пракса која је полако прерасла у традицију. Тако су, када је у питању Немачка, грађани навикли да се саветовања код нас организују у јесен, па је интересовање почело и пре званичне информације. Такође, драго ми је да су грађани схватили значај дана разговора јер су они, између осталог, прилика да се заобиђу бирократске процедуре, што додатно олакшава посао и странкама и референтима, а скраћује и пут до решења конкретне ситуације – рекао је Предраг Марковић, шеф Одсека за међународну сарадњу, послове ЕУ интеграција и праћење уредаба ЕУ у РФ ПИО. **Марија Симовић-Максимовић**

Брзо до жељеног савета и информације

Обележен Дан белог штапа

У Књажевско-српском театру у Крагујевцу свечано је, 15. октобра, обележен Међународни дан слепих и слабовидих особа, познат као Дан белог штапа. Ове године манифестација је имала посебан значај јер се поклопила са прославом 70 година постојања Окружне организације Савеза слепих Србије у Крагујевцу.

На свечаности је премијерно изведен први инклузивни играчки под називом „Бљесак у таму“, а уручене су и захвалнице институцијама, организацијама и појединцима за допринос унапређењу положаја слепих и слабовидих особа. Посебно признање, повеља почасног члана ССС, уручена је глумцу Предрагу Микију Манојловићу.

Председник Савеза слепих Србије Милан Стошић навео је да је Светски дан белог штапа прилика да се скрене пажња на положај слепих и слабовидих, док је помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Барошевић, нагласила важност континуиране подршке локалним удружењима и савезима у Србији и честитала јубилеј Окружној организацији истичући да о слепима и слабовидима треба бринути свакодневно, а не само на Дан белог штапа.

Градonaчелник Крагујевца Никола Дашић рекао је да је поносан због успеха Окружне организације ССС, једне од најуспешнијих чланица Савеза која промовише град на најбољи могући начин.

Манифестација је организована уз подршку Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и града Крагујевца.

Дан старијих обележен и у Нишу

Први октобар, Међународни дан старијих особа, у Нишу је обележен посетом градonaчелника Драгослава Павловића Градској организацији пензионера и Геронтолошком центру. У дворишту Центра Павловић је засадио дрво украсне трешње као вид бриге локалне заједнице да амбијент у коме корисници бораве буде пријатан и леп.

Градonaчелник Ниша је истакао да треће доба чини популација која нас је задужила.

– Реч је о људима који су радили и развијали град. Ми, млађе генерације, морамо да будемо захвални и дужни смо да стварамо услове да наши најстарији суграђани боље живе – рекао је градonaчелник.

У разговору са руководством ГЦ закључено је да је потребно обновити неке од услуга које је ова установа раније пружала грађанима. Најављено је формирање Клуба старијих особа, који је раније функционисао и показао се као добро решење за дружење и анимацију корисника али и других пензионера.

Договорено је и да се врати специјализована услуга „Храна на точковима“ која је била изузетно важна великом броју старијих домаћинстава на територији града, којима је кувана храна достављана на кућну адресу. Ова услуга је због пандемије укинута 2020. године.

Недеља спорта у Књажевцу

Од 23. до 30. септембра, на бројним локацијама, спортским теренима и јавним површинама у Књажевцу обележена је Европска недеља спорта. У различитим спортским активностима учествовали су сви, са циљем да популаризација спорта допре до што већег дела грађанства.

Ученици Књажевачке гимназије и Техничке школе представили су своје школе такмичећи се у бројним спортовима на базену Бањица. На Градском стадиону одржана је „Клинезијада“, у организацији ПУ „Бајка“, а подршку најмлађима пружили су чланови и тренери ГК „Олимп“. ПУ „Бајка“, заједно са општином Књажевац, обезбедила је деци пригодне поклоне као и претходних година.

У ОШ „Димитрије Тодоровић Каплар“ одржан је јавни час физичког васпитања и семинар под називом „Ходај право, расти здраво“. Предавање о здравом начину живота, важности бављења спортом и повезаности спортских активности са здрављем и развојем деце, одржао је др Микица Видојевић, председник Спортског савеза Књажевца. На терену у Средореку одржан је турнир у малом фудбалу.

У Недељи спорта учествовали су представници општине, ПУ Књажевац, Ватрогасна јединица и ЈКП „Стандард“. Манифестацију је реализовао Спортски савез Књажевца, уз подршку Олимпијског комитета Србије и покровитељство локалне самоуправе.

Дан менталног здравља

Поводом Светског дана менталног здравља, 10. октобра, који је ове године обележен под мотом „Промоција менталног здравља на радном месту“, широм Србије организоване су многе активности и радионице.

Пошто је акценат био на менталном здрављу у радном окружењу, грађани су могли да добију сугестије и препоруке како да се носе са стресом на послу, са напеташћу, нервозом, лошим сном и нерасположењем, што су најчешће тегобе на послу због којих се запослени обраћају за помоћ.

У Београду је организована и Креативна изложба ликовних радова корисника психијатријских услуга, а на више локација у Војводини Фестивал менталног здравља. Тема манифестације била је „Однос према променама у друштву“, а слоган „Зашто се (не) мењамо?“.

Просечна зарада у августу – 96.649 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за август 2024. године износила је 133.591 динар, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 96.649 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар-август 2024. у односу на исти период прошле године износио је 14,7 одсто номинално, односно 9,3 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 14,6 процената номинално, односно 9,2 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за август 2024. номинално је већа за 12,3, а реално за 7,7 одсто, док је просечна нето зарада номинално већа за 12,2, а реално за 7,6 процената.

Медијална нето зарада за август 2024. године износила је 75.575 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Смедеревска песничка јесен

Доделом награда лауреатима завршена је 55. „Смедеревска песничка јесен“, међународни фестивал поезије и један од заштитних знакова културе града.

Главна награда фестивала, „Златни кључ Смедерева“, за укупно песничко стваралаштво аутора из целог света припала је нигеријском песнику Нији Осундаре. Он је аутор више од двадесет збирки поезије, научник и универзитетски професор. Добио је бројне награде за поезију, међу којима је и награда „Нома“ за изузетност у књижевној креативности и допринос људским правима у Африци.

Награда за поетско стваралаштво за децу „Златни кључић“ припала је песнику Бошку Ломовићу, а награда „Златна струна“ за необјављену збирку песама, Александру Марићу. Награда „Томислав Стевановић“ за најлепшу песму о Смедереву уручена је Весни Николић, док је награда „Смедеревски орфеј“ за завичајну поезију припала по други пут Милану Тодоровићу. Повељу „Златко Красни“ за превођење савремене поезије добио је Драган Пурешић, а повељу листа „Наш глас“ Јовица Тишма.

Генерални покровитељи 55. фестивала „Смедеревска песничка јесен“ били су Министарство културе и град Смедерево.

Најбоље фотографије РуралФото конкурса

Производња, док је награду у БиХ однела Милена Ерцег са победничком фотографијом у категорији животиње. У категорији природа победила је фотографија Ивана Ковачића, настала на локацији Туропољски луг у Хрватској.

РуралФото конкурс се спроводи у Србији, Босни и Херцеговини и Хрватској, и то у четири категорије избора: животиње, природа, село и производња.

Победници РуралФото конкурса за најбоље руралне фотографије у 2024. години проглашени су на конференцији Agro-Rocks 2024, одржаној 4. октобра у Осијеку, у организацији Агрот клуба.

Фотографија Новосађанке Јелене Потребих, забележена у селу Орешац, недалеко Књажевца, победила је у категорији село.

Дејан Ацић из Хрватске аутор је победничке фотографије у категорији про-

Трговиште: пензионерима превоз упола цене

Локална самоуправа у Трговишту и Предузеће за саобраћај „Кавим-јединство“ из Врања постигли су договор о повлашћеној аутобуској возњи становништва у долини Пчиње.

Председник Удружења пензионера у Трговишту, Јовица Цветковић, потврдио је да попуст од 50 одсто цене аутобуских карата има 900 чланова Удружења. Повлашћени превоз друмским крстарицама „Кавим-јединства“ обезбеђен је и за особе са евиденције Националне службе за запошљавање, студенте, ученике и социјално угрожене.

Директорка Центра за социјални рад у Трговишту, Милена Костић Недељковић, саопштила је да новчану помоћ у једној од најсиромашнијих општина у Србији прима око 100 невољника на рубу егзистенције. У Трговишту и 34 села општине живи 4.395 људи.

Београд: 18. Фестивал сира

Balkan Cheese Festival, 18. по реду изложба аутохтоних и оригиналних сирева Балкана, одржана је 12. и 13. октобра у атријуму Вео Shopping centra у Београду. Бројни посетиоци имали су привилегију да проба-

ју ретке и необичне врсте аутохтоних сирева малих млекара и занатских произвођача, који се не могу наћи у продавницама и млечним халама пијаца.

Више од 200 врста сирева, али и деликатесе и врхунска вина која се упарују са сиревима, овог пута понудили су излагачи из Србије, Босне и Херцеговине, Француске, Швајцарске, Италије и Холандије.

Улаз је био бесплатан.

ОДРЖАН ДЕСЕТИ САЈАМ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ У НОВОМ САДУ

Здравствени прегледи уз дружење и забаву

Месец за нама протекао је у знаку 1. октобра – Међународног дана старијих особа, па су тим поводом, а у циљу подизања свести о здравом старењу, потребама и могућностима трећег доба, организоване бројне трибине, манифестације, изложбе али и један сајам.

Наиме, у Аули Новосадског сајма, 12. и 13. октобра, под слоганом „За безбрижну старост“ одржан је јубиларни, десети по реду Сајам за пензионере.

Као и претходних година, улаз је био бесплатан, а током оба дана гости и посетиоци су уживали у различитом програму и богатом садржају, док су бројни излагачи искористили прилику да представе своје производе. Међу педесет излагача биле су државне и градске институције, удружења, медицинске установе, домаће и стране компаније које пружају услуге старијима

Хор Удружења пензионера града Новог Сада је отворио Сајам и у уметничком делу програма представио део свог репертоара

рање и агенције које нуде разна путовања. Говорило се о безбедности и правној заштити, те значају хобија и волонтирања. Посетиоци су такође могли да виде или купе креативне руко-

Службе кућног лечења и неге ДЗ „Нови Сад“ и заинтересованима су мерили ниво шећера у крви, висину крвног притиска, индекс телесне масе, радили ЕКГ мониторинг.

а успут провере своје здравље, учествују у разним радионицама, концертима, наградним играма, као и да на једном месту виде и пробају производе и услуге намењене искључиво њима, била су у потпуности испуњена.

– Драго ми је што се сајам посвећен нашим заслужним суграђанима организује по десети пут у Новом Саду и надам се да ће се та пракса наставити. Наша је дужност да покажемо међугенерацјску солидарност и да вам олакшамо и учинимо срећнијим пензионерске дане. Нови Сад континуирано ради на унапређивању система услуга за старије суграђане – рекао је заменик градоначелника Новог Сада Ђурађ Јакшић на отварању манифестације.

Он је истакао да Нови Сад годишње шаље 400 корисника пензија у бање, те подсетио на неке од услуга које град финансира као што су рад клубова за старије, Дневни боравак, помоћ и нега у кући.

О побољшању положаја пензионера и идејама које промовише Министарство за бригу о селу говорио је министар Милан Кркобабић. Министар је посетио и штанд Удружења пензионера града Новог Сада на коме су били изложене слике Ликовне секције, рукотворине чланица Креативне радионице, освојена признања, пехари Спортске секције и часопис „Пензионер“, и том приликом је купио две слике.

Организатор Сајма за пензионере у Новом Саду био је „SNAR Group“, а Генерални спонзор Банка Поштанска штедионица. Удружење пензионера града Новог Сада, Дом здравља „Нови Сад“ и Новосадски сајам били су партнери овогodiшњег сајма.

Марија Симовић-Максимовић

Радна терапија у ГЦ Зрењанин

На Сајму пензионера запажено место имао је и Геронтолошки центар Зрењанин. Ова установа више од 25 година успешно спроводи радну терапију, те су на свом штанду приказали ефекте мултидисциплинарног тимског рада свих запослених, као и ефекте индивидуално израђеног плана сваког корисника.

У ГЦ Зрењанин кажу да њихови запослени на живот корисника гледају као на уметничко дело, а квалитетом услуга се труде да то дело буде обојено здравим, мирним и достојанственим бојама. Корисници ове установе своју личност могу да изразе кроз рад са дрветом, осликавање пејзажа, писање поезије, израду разних употребних предмета и уникатних ручних радова. Промене у квалитету живота корисници осећају кроз спектар широких активности у радној терапији, а окупациони терапеути се свакодневно труде да осмисле дан најквалитетније, што је за кориснике велика благодет.

и промовишу активно старење. Велики број штандова био је посвећен здрављу, правилној исхрани, физичкој активности, дружењу и забави; промовисани су спорт и рекреација, осигу-

творине, слике, као и фармаколошке, медицинске, прехранбене и друге производе намењене старијима.

Активне су оба дана биле и екипе Превентивног центра и

Судећи по броју и задовољству посетилаца, очекивања организатора манифестације – да пензионери квалитетно проведу слободно време, односно да се забаве и друже,

Свечано обележен Међународни дан старијих

У Геронтолошком центру Београд, на Бежанијској коси, 1. октобра свечано је обележен Међународни дан старијих особа. Установа је почела са обележавањем овог дана још 1993. године уз активно учешће корисника услуга. Тако су се и ове године, у форми Свечане академије као изворног облика, представили хорони, певачке групе и фолклорни ансамбли клубова и домова за старије.

Програм је почео наступом хора „Бежанијска коса“ и нумером „Чини ми се, душо моја, да је Србија“ по песми Ђуре Јакшића. Са позорнице је могао да се чује и бечки валцер „Дунавски вали“, уз који су плесали парови из дневних центара и клубова за старије под вођством Јордана Васиљевског. Ништа мање импресивна није била ни кореографија „Староградске игре“ којом се представила фолклорна група „Савска зора“. Певачка група „Похорски ђердани“ наступила је са песмом „Српкињица“, а хор „Смиље“ је

Мајстори за валцер парови из дневних центара и клубова за старије

извео нумере „Девојко мала“ и „Серенада Београду“. Учесници су својом елеганцијом и раскошним костимима показали да су године само број, а живот једна лепршава и бескрајна игра.

Установа је на овај важан дан угостила помоћницу министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Слађану Марковић Стојановић, представнике Секретаријата за социјалну заштиту, црквене великодостојнике, као и представнике других значајних уста-

нова и институција са којима УГЦБ блиско сарађује.

Поводом Међународног дана старијих особа одржана је и изложба занатских и уметничких предмета, а креативним радионицама су илустроване активности које се реализују у дневним центрима и клубовима и у домовима за старија лица.

– Данас се окупљамо да одамо почаст и прославимо Међународни дан старијих особа. Ово је дан који су Уједињене нације издвојиле да осветле дар старо-

Део светковине била је и изложба занатских и уметничких предмета

сти и мудрост коју она доноси. Ово је дан за памћење, дан када треба да будемо захвални за њихову љубав, њихову мудрост и вођство. Свака бора на њиховом лицу прича причу о добро проживљеном животу. Имају толико тога да нас науче, само морамо бити спремни да слушамо – рекао је у свом обраћању директор Геронтолошког центра Београд, Срђан Димитријевић, и поручио да волимо своје старије, не само тог дана већ сваки дан.

Љ. Адамовић

КУЋУ ЂУРЕ ЈАКШИЋА КРАСИЛЕ ФОТОГРАФИЈЕ И ЦРТЕЖИ

Лепота старења кроз објектив и дечије перо

Прво октобарско вече у кући Ђуре Јакшића у Скадарлији било је свечано и емотивно и то на отварању изложбе фотографија „Лепота старења 1-3“ и цртежа ученика основних школа на тему „Мост разумевања – међугенерациска солидарност“. Било је то и место извођења дивних песама, рецитација, изговарања лепих речи и вече у које су стале идеја и мисија организатора да се да допринос сагледавању позитивних аспеката трећег животног доба, повећању међугенерациске сарадње и солидарности и смањењу предрасуда према најстаријој популацији.

Изложбу најбољих фотографија конкурса на тему лепоте старења, која је трајала од 1. до 6. октобра, организовали су Удружење грађана „Снага пријатељства – Amity“, Фото савез Србије и Повереник за

заштиту равноправности поводом Међународног дана старијих.

– Пријатељство између припадника различитих генерација има посебно место и значај у животима сваког од нас, а без међугенерациске размене нема ни доброг, квалитетног живота у заједници – рекла је повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић и истакла значај међугенерациске везе коју треба „неговати, развијати и унапређивати, јер стари нису неки други људи, то смо ми, већ сутра“.

На отварању присутнима се обратила и Надежда Сатарих, председница Удружења „Amity“, која је истакла да су изложени радови приказали знања и вештине старијих људи, њихове емоције, достојанство и лепоту старења.

– Изложене фотографије нам доносе радост упознајући нас са аутентичним

Мост разумевања спојио три генерације

ликовима који године и искуство носе као част, привилегију и срећу. Дају нам наду да ће људи престати да верују да је у реду да буду невидљиви само зато што су стари. Нема прага, важни смо све док смо ту – рекла је Надежда Сатарих.

М. Симиовић-Максимовић

У НОВОМ САДУ 19. СМОТРА ХОРОВА И ПЕВАЧКИХ ГРУПА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА

Аранђеловчани најбољи

Манифестација 19. Смотра хорова и певачких група удружења корисника пензија Србије одржана је 8. октобра ове године у прелепој Градској концертној сали у Новом Саду.

Савез пензионера Србије је био покровитељ овогодишње манифестације, а Удружење пензионера града Новог Сада домаћин, с обзиром на то да је хор овог удружења заузео прво место на прошлогодишњој смотри хорова која је одржана у Нишу. Такође, одржавање Смотре су помогли и подржали Покрајинска влада и град Нови Сад.

На Смотри је наступило, са својим репертоаром од три песме, 15 хорова и певачких група из градова и општина широм Србије и то: Шида, Ниша, Зрењанина, Сремске Митровице, Лесковца, Панчева (два хора), Сремских Карловаца, Аранђеловца, Кикинде, Ковачице, Крагујевца, Суботице, Сомбора и Вршца.

Манифестацију је отворила председница Покрајинске владе Маја Гојковић која је истакла да континуитет у одржавању Смотре хорова сведочи о вели-

Смотру је отворила председница Покрајинске владе Маја Гојковић

кој енергији, елану и вољи свих учесника, али и о томе да године нису и не треба да буду препрека за стваралаштво и креативност особа у трећем животном добу.

– Извођењем народних, изворних и родољубивих песама ова Смотра даје велики допринос очувању наше богате музичке баштине и целокупног националног идентитета. Истовремено, то додатно учвршћује стара и подстиче нека нова пријатељства, што је драгоцен и здраво за све генерације и животна доба. Стереотип, по коме су пензионерски дани

монотони и неиспуњени садржајима, одавно је превазиђен. Свако од нас добро зна да може још доста тога да понуди заједници, као и да надograђује себе у сваком смислу – казала је Маја Гојковић.

У име покровитеља, све учеснике манифестације је поздравио и домаћину захвалио на доброј организацији председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић.

Председница Удружења пензионера града Новог Сада, Милена Жарковић, је у име домаћина поздравила све учеснике

Смотре: чланове хорова, госте, представнике медија, донаторе и спонзоре. У обраћању учесницима пожелела им је пријатан боравак у Новом Саду, Европској престоници културе.

– Желимо да данашње такмичење протекне, спортски речено, у фер плеју, и нека победи најбољи. Сви учесници ове традиционалне смотре, поштовани корисници пензија, већ сте победници, када сте имали вољу, жељу и енергију да из целе наше лепе Србије дођете у Нови Сад и да нам покажете вашу умећа и достигнућа у певању, поготово што уз хорско певање чувате нашу традицију – истакла је Милена Жарковић.

На крају манифестације стручни жири који су чинили Тамара Адамов, Божидар Црњански и мр Хермина Гуга Сарка прогласио је победнике 19. Смотре хорова у Новом Саду. Прво место освојило је Певачко друштво Удружења пензионера Аранђеловац; други је био хор „Романтичари са Бегеја“ из Зрењанина, а на трећем месту хор Градског удружења пензионера Панчево.

Г. О.

„ЕТНО ДРУЖЕЊЕ“ У ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ ПАНЧЕВО

Спој традиције и забаве

Неизоставна манифестација у месецу посвећеном старијима је „Етно дружење“ која се традиционално одржава у Геронтолошком центру Панчево. Овог пута више од две стотине посетилаца и учесника Међународни дан старијих обележило је на најлепши могући начин – уз богат културно-уметнички програм који су организовали корисници Центра и чланови Клубова за одрасла и стара лица.

Одржан је величанствен концерт, а наступе фолклорних секција публика је дочекивала громким аплаузом. Аплаузом је испраћена и свака од изведених игара, серије кола „Банатске игаре“, „Старчевачке игре“ и „Игре из Левча“. Ништа мање запажено није прошао ни комад „Женски разговори“ по мотивима Душка Радовића, у изведби драмске секције. Манифестација је започела здрављем, ауторским радом чланице Литерарне секције Клубова, док су госте и

учеснике дочекивали корисници одевени у народну ношњу, у етно стилу – са домаћом погачом и сољу.

– Успели смо да дочарамо дух српске историје и традиције, саткан у етно стилу, сматрамо да је то наш јединствен начин, а уједно и задатак да пренесемо млађим поколењима богатство наше традиције. Значај оваквих догађаја је јако велики јер они имају за циљ да оснаже међугенерациску солидарност и сарадњу у сваком смислу те речи, коју негујемо у нашем Центру – утисци су организатора после свечаности.

Након уметничког дела програма, гости и учесници дружење су наставили уз разгледање етно поставки, јер су део програма овог дружења биле и изложбе радова чланица културно-уметничких удружења „Ђетван“ из Војловице и „Етно кутак“ из Качрева. Биле су изложене и рукотворине чланова Клубова за одрасла и стара лица које су

В. д. директора Геронтолошког центра Тања Лукић са учесницима Етно дружења

улепшале паное и столове њиховим ручним радовима и етно трпезом у ресторану Дома где су на крају програма, уз народну музику, уживали сви гости, учесници и гледаоци. Изложбе ручних радова корисника ГЦ красиле су просторије Дома, а било је ту и сунцокрета, лудаја, етно прекривача које су ручно правили корисници у оквиру радно-окупационе терапије.

М. С. М.

Симптоми код сваког трећег

Златне године, на које се генерално гледа као на период када човек треба да се опусти и ужива у својој и те како заслуженој пензији, нажалост за многе сениоре су период емоционалне борбе. Промене које се дешавају, здравствени проблеми и хроничне болести, губитак блиских особа, смањење физичких способности, одлазак у пензију и промена улоге коју имамо у друштву, повећавају ризик од депресије која може умногоме утицати на квалитет живота.

Депресија код старијих се често погрешно тумачи, а симптоми се приписују старењу. Управо због тога је важно разумети да депресија није природан део старења, већ озбиљно здравствено стање које може знатно да наруши свакодневни живот, те захтева пажњу и одговарајуће лечење.

Мрежа психосоцијалних иновација, у сарадњи са Црвеним крстом Србије, спровела је истраживање „Депресија код старијих особа – заштитни и фактори ризика“, које је обухватило 225 испитаника, просечне старости 73,5 година, из 13 градова у Србији (Београд, Бољевац, Инђија, Јагодина, Коцељева, Крагујевац, Крушевац, Ниш, Пирот, Сомбор, Ужице, Врбас и Зајечар).

Резултати су показали да више од трећине учесника има изражене симптоме депресије (32 одсто), што значи да свака трећа старија особа има потребу за неком врстом психолошке помоћи. Више од половине испитаника (52 одсто) осећа недостатак енергије, четвртина се осећа бескорисно, трећина беспомоћно, док је 38 одсто рекло да не мисли да је дивно живети и да су одустали од многих ранијих интересовања и активности.

Истраживање је указало и на факторе који смањују ризик од настанка депресије код старијих. Први фактор је осећај да живот има смисао и сврху, што особу испуњава и чини је задовољнијом, а други – социјална

подршка коју сениори добијају од блиских особа. Људи који су нам блиски често могу да препознају знаке психичких проблема и депресије и на време утичу и охрабре некога да потражи одговарајућу помоћ. Овај вид подршке се нарочито показао важним у време криза, што је дошло до изражаја током пандемије коронавируса. Редовни контакти са породицом, пријатељима или учествовање у друштвеним групама могу значајно побољшати ментално здравље.

Депресија код сениора је реалан проблем који погађа милионе људи широм света и онемогућава им да живе испуњен, здрав и срећан живот и наставе да и у позним годинама активно доприносе заједници. Управо из тог разлога превенција, препознавање и лечење депресије треба да буду један од друштвених приоритета.

Превенција обухвата промовисање здравог начина живота, који укључује физичку активност али и одржавање социјалних контаката јер, као што смо навели, подршка породице и пријатеља је од суштинског значаја. Не треба занемарити ни различите програме за старије као што су клубови за пензионере, волонтерски сервис и

активности, едукативни курсеви, који пружају могућност за дружење али и проналажење нове сврхе и смисла живота.

Едукација о симптомима депресије и важности менталног здравља је веома битна. Потребно је радити на подизању свести међу здравственим радницима али и члановима породица старијих особа, како би се депресија препознала и лечила на време, као и борити се са предрасудама повезаним са менталним здрављем које су код нас још увек веома заступљене.

Друштво мора да схвати важност пружања одговарајуће помоћи старијима и обезбеди доступност психосоцијалне подршке која треба да буде бесплатна јер, према истраживању, депресивније су старије особе нижег материјалног статуса.

Да би се ови проблеми решили, неопходне су системске промене и решења, од бољег финансијског и социоекономског статуса старијих, преко унапређења политика и процедура у оквиру здравствене и социјалне неге и прилагођавања окружења њиховим потребама (постојање рампи и лифтова), до подсећања на важност учења током целог живота.

Драгана Лукић Лазовић

ГРАДСКИ БАЗЕН У УЖИЦУ ДОСТУПАН ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Уклоњена још једна баријера

Градски базен у Ужицу је у потпуности прилагођен особама са инвалидитетом захваљујући пројекту „Ужице – престоница културе 2024. године и град без баријера за особе са инвалидитетом уз доступан градски базен“, који је подржало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Пуштању у функцију платформе која омогућава лакши приступ ОСИ присуствовали су помоћница министра за рад Биљана Барошевић, градоначелница Ужица Јелена

Раковић Радивојевић, председник Параолимпијског комитета Србије Зоран Мићовић и прослављени параолимпијци.

Градоначелница Ужица истакла је да је тај пројекат још један корак ка стварању града без баријера и препрека и подсетила на друге реализоване пројекте попут изградње лифта за особе са инвалидитетом у Градском културном центру, прилагођавање свих аутобуса јавног превоза особама са инвалидитетом и отварање инклузивног игришта.

– Захваљујући иницијативи нашег прослављеног параолимпијца Милоша Зарића, огромној подршци градоначелнице Ужица, свим активностима особа са инвалидитетом и средствима у износу од око три милиона динара које је определило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, данас је град Ужице добио приступачну рампу, косу степенишну платформу за особе са инвалидитетом. Успели смо да Градски базен после 12 година буде

доступан особама са инвалидитетом, јер од оснивања то није био. Поред ове платформе урађена је и теретана за особе са инвалидитетом – рекла је помоћница министра Биљана Барошевић.

Параолимпијац Милош Зарић захвалио је свима који су допринели реализацији овог пројекта, истичући важност подршке у даљем развоју спортских и рекреативних активности за особе са инвалидитетом.

Д. Лукић Лазовић

ХУМАНОСТ КЊАЖЕВАЧКИХ МУЗИЧАРА И ИНСТИТУЦИЈА

Музиком до помоћи

У време када је реткост да вам неко пружи руку кад вам је тешко, изненади доброта коју нисте очекивали. Тако су књажевачки музичари одлучили да узму ствари у своје руке, да се песмом боре против немаштине и безнађа. У целу причу укључиле су се и институције, те је угроженима мало лакше. Знају да нису препуштени сами себи. А Књажевац је потврдио оно што се већ зна о њему – да је град хуманих људи.

Крајем септембра на платоу Дома културе у Књажевцу одржан је велики двочасовни концерт народне музике „Песме моје“. Концерт је организовао Дом културе, а прикупљени новац намењен је лечењу суграђана и деце.

Наступило је 11 извођача, а за добар звук и добру музичку пратњу учесника био је задужен народни оркестар из књажевачког краја којим је руководио Саша Милојић Фуле. Пријатељи хуманитарног концерта биле су и винарије „Џервин“, „Тодоровић“ и „Јовић“.

Концерт народне музике на платоу Дома културе у Књажевцу

У Дому културе одржан је и хуманитарни концерт који су приредили ова установа културе, чланови Удружења породица особа са инвалидитетом „Живети заједно“ и музичари из Књажевца како би прикупили новац за наставак лечења Јоване Станишић. На хуманитарном концерту за Јовану, на коме је прикупљено 145.450 динара, поред локалних музичара, наступили су и гости из иностранства: Јулија Маџијевска, новинарка и певачица из Македоније, и Марина Јансон Мајанси, кантауторка из Шведске. Чланови Удружења породица особа са инвалидитетом „Живети заједно“ продавали су

своје рукотворине, а чланови књажевачког рок састава „Баир“ мајице. Сав приход приложен је за Јованино лечење.

У препуној сали књажевачког Дома културе одржан је и хуманитарни концерт фолклораша „Заједно за Ленку“, у сарадњи са КУД „Филигран“ из Јагодине и Школом фолклора Дома културе „Коло“ из Књажевца.

У последњих месец дана одржано је још неколико хуманитарних концерата у Дому културе. Осим Јовани, новац за лечење неопходан је и за четворо малишана. Организатори ове акције позивају своје суграђане да деци помогну и слањем СМС

Хуманитарни паб квиз

У пет градова источне Србије, међу којима је и Књажевац, организовани су и хуманитарни паб квизови.

Квизови су реализовани у оквиру програма подржаног од стране ЕУ, а који спроводи Зајечарска иницијатива заједно са својим партнерима – Фондацијом „Јелена Шантић“ из Београда, организацијом Про.Ток 21 из Смедерева, Центром за развој локалних медија из Пожаревца и Центром локалне демократије – ЛДА из Књажевца.

порука на бројеве хуманитарних фондација.

Поред Дома културе, подршку болесној деци и суграђанима пружа и општина Књажевац. Из буџетског фонда за повећање наталитета финансира се лечење деце, али и лечење стерилитета, као и трошкови вантелесне оплодње. Такође, већ седам година при Спортском савезу Књажевца постоји Дијагностички центар за рано откривање постуралних деформитета, а прегледи су бесплатни за децу основношколског узраста.

И. Вуликић

ТРСТЕНИЧКИ БРАЧНИ ПАРОВИ ЗАЈЕДНО ОБЕЛЕЖИЛИ ЗЛАТНУ СВАДБУ

Љубав, поштовање и разумевање

И ове године, поводом Дана општине Трстеник, локална самоуправа је, у сарадњи са Црвеним крстом, организовала свечаност за парове са подручја општине који ове године славе 50 година брака.

За већ традиционалну заједничку свечаност пријавило се 28 брачних парова са територије Трстеника. Свечани пријем приређен је тамо где су се пре пола века и венчали, у Сали за венчања у згради општине.

– Драго нам је да смо и ове године били у прилици да се овако окупимо и да нашим брачним паровима честитамо њихов јубилеј и пожелимо пуно здравља у наредном периоду. Ово је један пример како се уз међусобно поштовање, договор и разумевање може доћи до очувања брачне заједнице иако је временом било и проблема, успона, падова, али они су успели и ја им свима још једном честитам. Ове примере морамо следити ако

желимо да будемо срећни људи – рекла је на свечаности Милена Турк, председница општине Трстеник.

Брачни парови који су обележили златну свадбу углавном су наглашавали да су за очување брака битни љубав, поштовање и разумевање.

Према речима секретара Црвеног крста Трстеник, Дејана Бошковића, ова манифестација која слави љубав и међусобно уважавање из године у годину постаје све популарнија и побуђује све веће интересовање парова.

Након пријема за све брачне парове организован је свечани ручак, а представници општинске власти су им уручили и пригодне поклоне. На крају – и незаобилазно заједничко фотографисање као успомена на тај дан и њихов велики јубилеј.

Д. Ивановић

Куће које чувају здравље

Све више се враћамо старим и здравијим вредностима и самоодрживом развоју, додуше уз примесу модерних технологија. Тако је и све популарнији концепт изградње еколошких кућа од природних материјала. У Србији има већ подоста примера појединаца који су се окренули овом моделу, а међу њима се издваја пионир природног градитељства код нас, Лехел Хорват, грађевински инжењер и професор високе градње у пензији.

Он је, како каже, још као дечак имао неке занимљиве идеје. Рођен је у Банату, одрастао на салашу поред Тисе, у крајолику пуном речица и мочвара, па му је то био рај за игру, синоним за слободу и креацију.

Правио је фигуре од блата, муља и прућа и то му се дубоко урезало у сећање јер је и касније преко распуста одлазио код родбине. Често је са зидарима радио за џепарац и тако помагао мајци. Каже да су му сви ти послови користили касније и ојачали га.

После Машинско-техничке средње школе уписује Грађевински факултет, на Катедри за челик и дрво где је касније и радио. Креатор је све сложио да дође на право место, да ради све оно што воли. После факултета је радио као самостални предузетник на изолацији влажних кућа и реновирању земљаних грађевина.

Поред тих послова, Лехел Хорват је испитивао и друге своје могућности па је почео да прави намештај од дрвета за огрев: столове, клупе за ресторане, читаве ентеријере у рустичном стилу. Овај свестран човек је мењао профиле посла више пута, те је постао умешан и у изради модерних и естетски примамљивих земљаних пећи. Прављење кућа од сламе, блата и дрвета за њега је уследило сасвим логично и спонтано, а овако започиње своју причу.

– Градимо куће којима је темељ од багремовог дрвета, а не од

Помоћ пријатеља увек добро дође

бетона. Често око окућнице где градимо има бала, блата, камења и багремовог дрвета. За овај процес градње се користи балирана слама, блато и дрво, а за такве ствари вам не требају банке и продавнице. Још ако имате другове, пријатеље и вољни сте да сами градите своју кућу, шта ћете боље. Ви имате материјале, а ја ћу вас научити како се ради с њима – уводи нас у сам процес изградње професор Хорват.

Прво се, истиче, наравно направи идејни план и пројекат, прибаве дозволе за градњу, а у пролеће се креће са изградњом.

– Тракасти темељи у виду сојенице чине основу. На то се прави скелет, па онда дође кров и плафон. Онда иде испуна зидова балама које морају да буду добро пресоване и јаче стегнуте. А затим следи блатисање – наносење блата. Суштина код ових кућа су зидови који су енергетски јако ефикасни јер лети изолују од врућине, зими од хладноће и десет пута су бољи од стандардног зида. Поред добрих прозора и пећи у средини куће прављене од

Пећ од блата греје целу кућу

блата, масивне и тешке 2-2,5 тоне, не треба вам централно грејање – истиче наш саговорник и додаје да је облик куће по жељи, има и кружних али најједноставније су правоугаоне.

Нашем градитељу једноставност је парола – једноставни материјали, једноставне технологије и једноставни идејни пројекти. Каже да је за просечну четворочлану породицу довољно 90 квадрата, да свако има свој кутак, уз савет да се деца не раздвајају и да у њиховим собама нема телевизора ради боље социјализације.

Предности ових кућа су бројне, од естетике, исплативости, до енергетске искористивости и здравијег окружења.

– Највећи бенефит је очување топлоте зими, свежине лети. Природни материјали нису штетни за дисајне органе као нека једињења којих има у класичној изградњи попут ламината, лепкова, стиропора, фарби које су опасне за малу децу, јер су куће често херметички затворене и не луфтирају се – каже Лехел Хорват.

Такође напомиње да није свако подобан за изградњу и живот у оваквим кућама. Градња је компликованија, треба јој посветити више пажње јер то нису уобичајени радови, па мораш да будеш стално присутан. Куће од бала сламе и блата, ћерпича или набијене земље, регулишу релативну влажност простора на око 55 одсто, што је иначе идеално за наше дисајне органе.

– Сваки материјал зрачи, ја верујем, а природни материјали вибрирају одређену фреквенцију која је у складу са човековим пољем и осећамо се боље у таквом окружењу. Оно што ми можемо учинити је да тиме што градимо од природних материјала једну такву кућу живимо здравије, мирније и задовољније – поручује Лехел Хорват који, након што је изградио велики број ових кућа, сада организује радионице на којима обучава младе и заинтересоване инжењере, архитекте. И стално долазе нови.

Љупка Адамовић

САЈАМ ЗИМНИЦЕ У СВРЉИШКОМ КРАЈУ

Подршка женама са села

У Црнољевци, селу близу Сврљига, 15. октобра, на Међународни дан жена са села, одржан је Сајам зимнице и здраве хране. На Сајму много тегли са туршијом и другом зимницом, део породичне традиције у коју су жене са села уложиле много труда и рада.

Сајам је посетила Андреа Хорват Кираљ, државна секретарка у Министарству привреде. Она је поздравила излагаче рекавши да њихове производе, поред високог квалитета, карактерише и прича о уложеном труду, посвећености и умећу људи који иза њих стоје. Такође је подсетила да се сваке године отварају посебни конкурси за жене предузетнице које живе у руралним срединама и пружа се подршка за њихов нови бизнис.

– Ова изложба је сјајна прилика да се повежемо, разменимо искуства и промовишемо оно

Председник општине Мирослав Марковић и државна секретарка Андреа Хорват Кираљ са добитницама признања

што је најбоље у породичној традицији. Министарство привреде ће убудуће наставити да подржава овакве иницијативе, јер оне доприносе развоју локалне заједнице и очувању наше културне баштине – рекла је Андреа

Хорват Кираљ на Сајму зимнице у Црнољевци код Сврљига.

О положају жена на селу говорили су још и Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг, и народни посланик Милија Милетић.

Општи закључак је да, иако жене са села раде „од јутра до сутра“, њихов економски положај није на завидном нивоу.

Сајам зимнице и здраве хране је део напора општине Сврљиг да промовише здраву храну, подржи локалне произвођаче и ојача туристички потенцијал овог краја.

Организатори, Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг и општина Сврљиг, изабрали су и наградили најлепше постављене штандове.

Два прва места додељена су Емини Стефановић и Слађани Божиновић. Друга два места припала су Мили Живановић и Севдији Ивковић, а трећа места Далибору Јевтићу и Ирени Опсеници.

У Црнољевци је изведен и културно-уметнички програм, женама су уручени поклони и организовано је послужење за све учеснике. **С. Ђорђевић**

ЗАВРШЕНО ПИРОТСКО КУЛТУРНО ЛЕТО 2024.

Мексиканци поново одушевили

Пребогат је био овогодишњи програм Пиротског културног лета, које се одвијало под окриљем Дома културе, а под покровитељством Градске управе. У разноврсној програмској понуди било је понешто за све укусе и узрасте – од дечијих представа за најмлађе, до концерата класичне и џез музике за старије.

Лето је почело наступом ансамбала Дома културе „Аматери своме граду“, а затим су се ређале дечије представе, концерти, позоришне представе за одрасле, класична музика и још много тога из богатог програма. Али круна свега свакако је био 19. Међународни фестивал фолклора који је, као и увек, побудио велико интересовање Пироћанаца. Све три вреле августовске вечери програм је био право духовно и уметничко освежење на дупке пуном Омладинском стадиону у самом граду. Посетиоци су заиста уживали у програму у коме су наступали фолклористи из Грчке, Бугарске, Турске, Пољске, Мексика, Уругваја и града домаћина.

Учесници Фестивала фолклора у дефилеу улицама Пирота

Разноврсне игре, разнобојне и богате ношње учесника, плениле су погледе многобројних посетилаца, а целокупни уметнички утисак учинио је Пироћанце презадовољним, што су потврђивали громким аплаузима. Ипак, посебан печат оставили су фолклористи Мексика и Уругваја и домаћи ансамбли.

Овај фестивал одржава се са идејом стицања пријатеља широм света, упознавања

Упечатљиви наступи и богати костими одушевили су публику

туђих култура и традиција и представљања наше. Фолклористе је примио градоначелник Пирота Владан Васић, а поздравила их је и пожелела да се у граду на Нишави осећају као међу својима, и председница Скупштине града Пирота, Драгана Тончић. Фестивал је завршен спектакуларним ватрометом, а учесници ће сигурно понети најлепше успомене о људима и граду на Нишави. **Стево Панакијевски**

Атрактивни симболи идентитета народа

У Галерији Народног музеја у Врању, 28. септембра, одржана је Међународна ревија народних ношњи, коју је организовао Центар за културу Предводница.

Бројној публици приказано је 50 ношњи из Северне Македоније, Бугарске, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Косовског поморавља и Србије, као одраз економских и политичких прилика и времена у којима су настале. Неспорно је да су ношње проистекле из друштвених промена, политичких дешавања и моде, а на разноврсност стилова и варијација ношњи утицале су византијска, османлијска и аустроугарска култура.

На изложби је речено да народна ношња има значајно место у култури и традицији српског народа.

– Ношња је симбол етничког идентитета. Сваку област коју су настањивали Срби кроз историју карактерисала је свечана женска и мушка одећа. Разноврсношћу сти-

Врањанци су имали прилику да виде 50 различитих типова народних ношњи

лова и богатством детаља српска ношња открива причу о прошлости, традицији и идентитету српског народа. Оријентални градски костими, које су израђивали терзије, ћурчије, абације, гајтанције и друге занатлије, ношени су само у свечаним приликама: на свадбама, славама, крштењима и приликом одласка

у цркву – рекао је један од љубитеља народних ношњи, Петар Бунојић из Врања.

Потврђено је још једном да су култни елементи српске народне ношње шајкача, јелек, гуњ, антерија, зубун, долама, џамадан, чакшире, шалваре, појасеви, рукавице и народне кошуље.

В. Пешић

Ношње југа Србије најбоље

У Трњанима код Славонског Брода 12. октобра одржана је традиционална Међународна ревија „Обнављамо баштину“ на

Женска градска ношња из Врања

којој су приказане реконструисане и рестауриране народне ношње из Србије, Пољске, Северне Македоније и Хрватске.

У категорији реконструисаних народних ношњи других народа и држава прво место убедљиво је припало старим одевним предметима из Врања и долине Пчиње. Славодобитници Весна Јевтић и Бојан Ристић у Хрватској су представили новији тип женске градске ношње из Врања, ношњу Лазарице из Пчиње и мушку градску ношњу Врања, комплетно, са пратећим реквизитима и накитом.

Организатори интернационалне манифестације оценили су да је достојно приказано културно наслеђе југа Србије.

Председник врањског Центра за културу Предводница, Бојан Ристић, рекао је да су копије награђених ношњи из друге половине 19. и с почетка 20. века недавно сашивене у Обреновцу, Крагујевцу, Неготину и Врању.

БОГАТА ПОНУДА СТАРИХ ЈЕЛА И ПИЋА НА ОБАЛИ ВЛАСИНЕ

Укуси југа и прошлих времена

Шеста заредом гастрономска, туристичка и пољопривредна манифестација „Укуси југа“ одржана је током последњег викенда септембра у Власотинцу, на популарном Нешћевом кеју. Велики број излагача производа и ђаконија домаће кухиње и радиности заузели су још у рано јутро своје место уз лепо уређене штандове.

Нудило се све, од предмета за кућне потребе до озбиљне понуде вина и других производа од воћа и поврћа по којима је власотиначки крај препознатљив. Гљиварско удружење „Рујница“ гурманима са југа Србије понудило је гљиве и специјалитете од печурака и лековитог биља убраних у врлетима Чемерника, Власина Рида и на обалама Власинског језера.

На кеју се сатима припремао „виноградски“ гулаш, локални специјалитет у коме су доцније могли да уживају учесници и посетиоци. Лепоту овог занимљивог дружења горштаци са власинских висова и лесковачких повртара обогатили су млади фолклористи из културно-уметничких друштава и малишани из Предшколске установе „Милка Диманић“.

Чланица Општинског већа Јована Јовановић поздравила је скуп у име локалне самоуправе као главног донатора манифестације.

А одабрани жири оценио је понуђене деликатесе: најукуснији џем од мешаног воћа спремила је Слађана Ђукаловић из Власотинца, а палачинке на старински

Пасуљ у тикви и други гурманлуци

начин са специфичним надевима Александра Илић, такође Власотичанка.

Укуси југа, слажу се сви, подсетили су на тренутак бројне посетиоце на давно прошла времена, на заборављена јела и пића, као и на начин на који се некада живело.

Т. Стевановић

Лековитост бриге о себи

Почевши од 1992. године, када га је установила Светска федерација за ментално здравље, сваког 10. октобра обележава се Светски дан менталног здравља. Циљ обележавања овог дана је подизање свести о различитим аспектима менталног здравља широм света и мобилисање општих напора у подршци менталном здрављу.

Процењује се да ће свака четврта особа у западном свету бар једном у животу патити од менталног поремећаја на такав начин да ће јој бити потребна професионална помоћ. Када је реч о нашој земљи, резултати недавно спроведеног истраживања говоре да је близу једне трећине грађана Србије у неком тренутку живота потражило стручну помоћ због психичких тегоба. Сасвим сигурно има и оних који то нису учинили иако су имали потребу. Може се рећи да ће се бар у неком тренутку живота свако од нас или неко нама најближи борити са депресијом, анксиозношћу, паничним нападима или неким другим психичким тегобама.

У контексту очувања менталног здравља, релативно нов конструкт, о коме се све више истражује и коме се поклања пажња јесте самосаосећање. Први пут га је, пре око 20 година, дефинисала др Кристин Неф, тренутно ванредни професор у Одсеку за образовну психологију Универзитета Тексас у Остину. Више од 5.000 студија о самосаосећању спровели су различити научници откако су њени први чланци о овој теми објављени 2003. године.

Реч саосећање, пореклом из латинског, у буквалном преводу значи патња са другим. Оцењено као велика врлина у бројним филозофијама, саосећање се у скоро свим главним религијским традицијама сматра једном од највећих врлина. За разлику од самопоштовања које се нарушава претрпљеним неуспехом, самосаосећање

сву своју снагу показује управо онда када живот не иде по плану, односно оно подразумева прихватање чињенице да смо сви несавршени, склони грешкама и делом неадекватни као људска бића.

Како објашњава др Неф, саосећање према себи се не разликује од саосећања према другима.

– Размислите о тренуцима када сте осећали саосећање према блиском пријатељу који је патио. Прво, да бисте искусили саосећање, морате да приметите да се ваш пријатељ бори или да се осећа лоше према себи. Друго, ако је оно што осећате саосећање, а не сажаљење, схватате да су патња, неуспех и несавршеност део заједничког људског искуства. На крају, свом пријатељу одговарате топлином, разумевањем и љубазношћу, односно осећате жељу да на неки начин помогнете – наводи др Кристин Неф три главна елемента саосећања.

Како појашњава, самосаосећање подразумева препознавање сопствене патње и спремност да се пружи истинска брига и разумевање за своје слабости, на исти начин на који бисмо то показали пријатељу. То значи да уместо критиковања и осуђивања, будемо подршка себи када се суочавамо са животним изазовом, осећамо

се неадекватним или погрешно, и запитамо се како бисмо могли да се утешимо и бринемо о себи у том тренутку.

Хиљаде истраживања спроведених на тему самосаосећања потврђују многе добробити за ментално, али и за физичко здравље. Наиме, самосаосећајни људи имају веће шансе да се осећају срећним и задовољним својим животима, имају стабилан и безуслован осећај сопствене вредности, буду задовољни својим телом, покажу виши ниво емоционалне интелигенције, буду саосећајни и према другима. Отпорни су када се суоче са тешкоћама, одлучни да испуне важне циљеве, фокусирају се на лични раст, одржавају здраву равнотежу између посла и приватног живота, науче да кажу „не“; осећају се аутентично и повезано са другима, направе компромисе у конфликтима, здраво се хране, вежбају и иду код лекара, добро спавају и имају јак имунитет.

С друге стране, мање је вероватно да ће самосаосећајни људи доживети јак стид и самопрезир, да ће самопоштовање заснивати на друштвеном одобравању, привлачности или успеху, развити анксиозност или депресивне поремећаје, размишљати о самоубиству, бити преплављени стресом,

злоупотребити дрогу и алкохол да би избегли емоционални бол, осећати се усамљено, развити страх од неуспеха или одустајати, прегорети у својој улози неговатеља или професионалца, чак и добити прехладу или доживети болове.

Како ауторка овог конструкта наглашава, од кључне важности је да самосаосећање није само добра идеја, већ нешто што може да се уради. То је моћан начин да се ублажи патња, који је доступан свакоме у сваком тренутку. Дакле, самосаосећање се може научити и вежбати.

Саосећање према себи значи поштовање и прихватање своје људскости. Живот се најчешће не одвија онако како замислимо и испланирамо. Често наилазимо на фрустрације и неуспехе, уз сву обазривост правимо грешке и колико год се трудили да останемо доследни свом систему вредности, бар некад се деси да од њега одступимо и изневеримо себе и своје идеале. Умирујуће звучи спознаја да је то универзално људско стање, стварност коју сви делимо. А како каже др Неф, што се више отворимо овој стварности и сарађујемо са њом уместо да се против ње боримо, то ћемо више моћи да осетимо саосећање како према себи, тако и према другима.

Весна Кадих Станковић

Помоћи има али је недовољна

Пуна државна пензија у Великој Британији, саопштено је средином октобра, требало би да од априла 2025. порасте за око 460 фунти годишње. То су показали најновији подаци о расту плата јер су просечне зараде, укључујући бонусе, за месеце мај-јул (период који се користи за обрачун државне пензије) порасле за четири одсто, према подацима Државног завода за статистику. Износ државне пензије која се у Уједињеном Краљевству увећава у априлу сваке године, обрачунава се по принципу такозваног „троструког закључавања“, што значи да ће повећање одговарати или стопи инфлације (из септембра претходне године), или расту просечне зараде за период од маја до јула претходне године, или ће износити 2,5 одсто – у зависности од тога која од ове три мере буде највиша.

Државна пензија у Британији исплаћује се сваке четири недеље људима који су навршили старосну доб и уплатили довољно доприноса за национално пензијско осигурање. Пуна државна пензија тренутно износи 221,20 фунти недељно за оне који су испунили старосни услов за њу након априла 2016; односно 169,50 фунти недељно за људе који су године за пензију напунили пре априла 2016. године. Од априла 2025. би требало да буде повећана на 230,30, односно 176,45 фунти седмично, у зависности од старосне категорије пензионера. Коначне износе за 2025. саопштиће државна секретарка за рад и пензије, Лиз Кендал, у време усвајања буџета и они могу бити донекле променењени уколико се ревидирају званични подаци о зарадама. Ако се потврде, пуна годишња државна пензија за мушкарце рођене после 1951. и жене рођене после 1953. износиће скоро 12.000 фунти.

Иначе, старосни услов за државну пензију у Британији и за мушкарце и за жене је 66 година; постепено се повећава на 67 за оне рођене од 5. априла 1960; те на 68 година, између 2044. и 2046, за оне који су рођени 5. априла 1977. и касније. Британ-

ски Међународни центар за дуговечност (ILC-UK), који прати утицај раста очекиваног животног века и пада наталитета, тврди да ће Уједињено Краљевство морати да повећа старосну границу за државну пензију на 71 годину до 2050. како би трошкови који се издвајају за ту сврху били одрживи.

Државну пензију у Британији тренутно прима око 12 милиона људи а, према владиним статистикама које преноси Гардијан, скоро милион становника старијих од 66

чак и бесплатну ТВ лиценцу ако има више од 75 година. Од ове јесени, међутим, они који се нису квалификовали за пензијски кредит или друге бенефиције засноване на имовинском стању, више неће добијати ни помоћ за грејање.

Пола века напретка у смањењу нивоа сиромаштва пензионера је под претњом великог преокрета, открива и извештај о стању старења британског Центра за боље старење. Нови извештај садржи низ података који указују да и садашњи пензионери и генерације које иду ка пензији доживљавају значајне и све веће финансијске потешкоће. Истиче се да су у 2023, у категорији одраслих, људи старости од 60 до 64 године имали највећу стопу релативног сиромаштва – 25 процена-та. Извештај такође наводи да је просечни годишњи приход најсиромашнијих 20 одсто пензионера испод минималног износа потребног за живот. То значи да најугроженији пен-

зионери, укључујући и оне који се ослањају искључиво на државну пензију, имају годишњи приход који, према процени, оставља само 41 фунту (око 5.800 динара) недељно за храну и недовољно средстава за коришћење сопственог аутомобила или, рецимо, поправку бојлера.

На то треба додати и податке да више од милион пензионера нема уштеђевину, да више од 4,6 милиона људи старијих од 50 година и даље мора да отплаћује хипотеке, да у изнајмљеном смештају живи највећи број старијих особа икада: скоро два милиона људи старости од 50 и више година.

Управо због високих трошкова живота, и поред релативно издашног система државних бенефиција, многи пензионери смањују своје трошкове за храну, грејање, одлазак код зубара и генерално потрошњу, што, сагласни су и демографи и економисти, значајно ограничава могућност генерација које сада раде да уплаћују за своје пензије и штедњу, потенцијално стварајући услове за веће сиромаштво пензионера и у будућности.

М. Јовановић

Лондон

година живи у немаштини, што је највећи број од када се воде упоредни подаци. За један број угрожених олакшицу ипак представља специфичан државни инструмент, тзв. пензијски кредит. У зависности од укупних примана, сви који испуњавају старосну границу за пензионисање и живе у Великој Британији могу, поред основне државне пензије, имати право и на пензијски кредит који допуњује недељни приход.

Корисник који испуњава услове моћи ће, ако га затражи, да добије пензијски кредит уколико је износ који прима нижи од 218,15 фунти недељно ако живи сам, односно 332,95 фунти недељно ако има партнера. Чак и да му је приход изнад тих граница, и даље испуњава услове за кредит ако има инвалидитет или брине о некоме са инвалидитетом. Свако ко се квалификује за пензијски кредит може стећи право на још неке врсте финансијске подршке: бенефиције за станарину, смањење општинске таксе, олакшице за трошкове грејања кроз плаћање енергената или попусте за грејање, помоћ око здравствених трошкова,

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ПАЛИЛУЛЕ

У бање под повољним условима

Удружење пензионера београдске општине Палилула броји око 2.000 чланова, од тога је око 500 активних који редовно измирују чланарину. Посредством Републичког фонда ПИО подељено је 400 хуманитарних пакета, а за бесплатан опоравак у бањама пријавило се 1.200 пензионера, од којих је ову могућност добило њих скоро 300. Према речима председника Удружења, Зорана Аврамовића, у циљу боље информисаности чланства оформили су отворене групе на Фејсбуку и Виберу, где се на две недеље постављају обавештења о тренутним активностима и предузетим акцијама.

– Наш Фонд солидарности веома је активан и месечно на располагању имамо око милион динара. У зависности од висине пензије, у прилици смо да поделимо 200 позајмица које се враћају у 12 рата. Сваком кориснику Фонда после осам година враћа се 67 одсто од уложеног новца. На основу склопљеног уговора са АД „Планинком“ из Куршумлије, током јуна и октобра у Пролом и Луковској бањи боравило је по повољним

Сваке среде редовна дружења

условима око 200 пензионера на десетодневном опоравку. Обезбеђени су ваучери и отплата на шест рата, са десет одсто попушта. Сваког месеца организујемо једнодневне излете на културно-забавне манифестације или до бања, манастира. Последњи излет под називом „Мачвански змајеви“ обухватио је Сремску Митровицу, Салаш Ноћајски, Спомен-костурницу у Дубљу, општина Богатић, и Етнопарк Совљак. До сада је организовано десет тура са више од 600 излетника, а посебно су инте-

ресантна тродневна путовања у земље региона. Ове године обишли смо Мокру гору, Тјентиште, Требиње, Игало, Сарајево и Зворник – набраја агилни председник Зоран Аврамовић.

Прошле године су, уз помоћ донације Пролом бање, реновирали радни простор. Поред кречења, замењен је канцеларијски намештај и комплетна санитарна укупатила, кухиња је опремљена новим садржајима и фрижидером, уграђена је инвертер клима, промењена рачунарска опрема и обновљен паркет.

Сваке среде у свом ресторану, који је дат у закуп, Удружење организује дружења са музиком. Активан је и Клуб пензионера у Борчи, где се четвртом окупља чланство и дружи уз музику. Са једном приватном стоматолошком ординацијом склопљен је уговор о пружању услуга и набавци стоматолошких помагала са попустом од 20 одсто. Повремено се организује и преглед офталмолога а заинтересовани пензионери са Палилуле наочаре могу да купе са попустом.

Милан Ашковић

АЛЕКСИНАЧКИ ПЕНЗИОНЕРИ ОБЕЛЕЖИЛИ 78 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Екскурзије најпопуларније

Чланови Удружења пензионера општине Алексинац, заједно са бројним гостима, традиционално су обележили Дан Удружења, 13. октобар, уз песму, игру и музику. Овај догађај означио је и 78. годишњицу оснивања Удружења.

Свечаност је започела поздравним говором потпредседника Удружења, Радула Стојановића, након чега су пензионерима њихов празник честитали председник општине Алексинац, Далибор Радичевић, и председник Окружне организације пензионера Нишавског округа, Властимир Гоцић, пожелевши им добро здравље и успех у даљем раду. Поред

челника локалне самоуправе, свечаности су присуствовали и представници Црвеног крста, Општинске организације инвалида рада, као и представници пензионерских удружења из Бујановца, Врања, Сурдулице, Власотинца, Меровине, Бабушнице, Беле Паланке, Ниша, Блаца, Прокупља и Ражња.

Председник Удружења пензионера општине Алексинац, Слободан Вучковић, истакао је да Удружење обухвата 49 месних организација са око 3.200 чланова. Пензионери активно учествују у бројним иницијативама и активностима које су усмерене на побољшање њиховог животног стандарда и друштвеног

Коло обавезан део сваке прославе

положаја. Поред тога, организују излете и екскурзије, што је веома популарно међу чланством.

Ове године Удружење је уговорило испоруку око 15 тона кромпира из околине Ивањице, 45 кубика огревног дрвета и око 150 тона угља за своје чланове.

Такође, велики број пензионера показује интересовање за посете културно-историјским знаменитостима. До сада је организовано петнаестак путовања на којима је учествовало између 600 и 700 пензионера.

Срђан Илић

Прича о тајновитом каштелу

У Градском удружењу пензионера Сомбор предаха нема. Вредно се ради преко читаве године али има простора и за путовања јер она спадају у редовне планиране активности.

Ове године велико интересовање је владало за једнодневне излете организоване по Војводини, како би се боље упознали са њеним знаменитостима и специфичностима. Једно од таквих је реализовано у Банату када је посета пријатељима из зрењанинског удружења пензионера искоришћена и за одлазак до каштела Ечка, једног од четири каштела која су данас у функцији, од укупно 115 колико их броји историја ових простора.

Каштел Ечка је заправо ловачки дворца посвећен заштитнику лова, светом Хуберту, чија статуа краси прелепи парк имања које се простире на 17 хектара. Од аутора монографије о овом здању, Ервина Газдага, који им је укратко покушао дочарати само део занимљиве историје везане за читав комплекс и његове некадашње власнике, сомборски пензионери сазнали су доста о породици Лазар која је била власник имања пуних 160 година.

Овим каштелом, од оснивања 1781. до његове национализације 1945, владале су четири грофовске породице: Лазар, Турн Таксис, Харнонкорнт и Палавичини. Још има живих потомака расутих широм света, неки од њих су посетили некадашњи дом, неки се са сетом сећају година проведених међу тим зидинама, неки имају документа и ситнице наслеђене од предака и успомене на њихова сведочења како се некада живело.

Кроз историју, каштел је био домаћин многим славним личностима почев од царева, краљева, грофова, до барона, контеса, вој-

Излетници из Сомбора испред улаза у каштел Ечка

вода и принчева. Ту се сливала комплетна европска елита која је имала прилику да слуша клавирске партитуре Франца Листа или да позира славним сликарима тог времена. И данас у балској дворани овог здања постоји реплика клавира са оригиналним деловима на ком је 1820. свирао чувени композитор.

Балови и забаве су у прошлости, као и у садашњости, остали једна од главних одлика овог живописног објекта, али је он у савременим околностима ипак добио комерцијални карактер тако да сад под својим кровом дочекује госте из целог света жељне одмора и добре кухиње, или пословне људе који на располагању имају и сале за седнице и презентације.

Сем посете значајних историјских личности, овај дворца красе лепа и ружни породични догађаји проткани сплеткама, убиствима, интригама, двобојима и љубавним причама, али и оригиналне породичне слике, делови намештаја, трофеји из лова и камене статуе у парку, као и полуразрушена кула обавијена легендама.

Данас је то приватни посед породице Ступар, комплетно конципиран као туристички бисер на левој обали Бегеја недалеко од Зрењанина, са свим садржајима прилагођеним савременом госту, али уз наглашени непролазни шарм некадашње аустроугарске царевине.

Иванка Огњанов

СОМБОР

Обновљен простор за дружење

Централна просторија Градског удружења пензионера Сомбор добила је нови изглед захваљујући донацији једне консултантске куће из Новог Сада. Донација је подразумевала набавку мобилијара, топлог пода, кречење и фарбање дрвенарије, а на радост чланова Удружења стигла је и удобна масажна фотеља.

Ово ће значајно побољшати функционисање Удружења које је потпуно посвећено својим члановима и задовољавању њихових потреба за дружењем, забавом и одржавањем здравља. То практично значи да ће од октобра овај кутак бити наме-

њен чешћој контроли вида, шећера у крви и крвног притиска, али и здравственим и другим тематским предавањима, док ће највећим делом простор у преподневним сатима користити чланови и њихови гости за дружење уз чај и кафу, гледање ТВ програма, масажу, а делом и као чекаоницу фризерског салона који је већ годинама радним данима отворен у преподневним сатима.

Нови простор је створио и нове идеје за још бољу искоришћеност, првенствено за повезивање са различитим институцијама и организацијама у граду који има намеру

да добије лиценцу Age Friendly Community (град пријатељ старијих).

Ово је била и прилика да се октобар, месец старијих, обележи на најбољи начин, а то није први „Age+“ пројекат којим Новосадски хуманитарни центар даје подршку старијим особама кроз међугенерациску активност. Пројекат ће се реализовати до децембра следеће године.

И. О.

БАЈИНА БАШТА

Дружили се пензионери из 12 општина

Дан Удружења пензионера општине Бајина Башта, 12. септембар, обележен је пригодним дружењем 375 представника пензионерских организација из Ужица, Ариља, Севојна, Чајетине, Љубовије, Малог Зворника, Бајине Баште, Братунца, Сребренице, Зворника, Шековића, Милића и Власенице. Учеснике скупа поздравео је председник Удружења пензионера Бајина Башта, Недељко Ракић, који је гостима захвалио и поручио да се осећају као код своје куће.

Припадници трећег доба били су, као и увек, задовољни дружењем у Бајиној Башти.

– Сваки пут одлично се проведемо у гостима код Бајинобаштана. Они знају да добро организују и свако оде задовољан – рекао је Ђорђе Бралушић из Ужица.

Задовољство није крио ни први човек пензионерског удружења из Братунца, Лука Јовановић.

– Ово нам је посебно драго сусретање са нашом браћом из Србије. Дошло нас је 35 из Братунца. Певали смо, играли и вечерали у предивној атмосфери – истакао је Јовановић.

Домаћин је обезбедио скромне поклоне за представнике свих 12 удружења. Помогли су му Туристичка организација „Тара - Дрина“ и Национални парк Тара. **М. А.**

АРАНЂЕЛОВАЦ

Победници Смотре хорова

На овогодишњој Смотри хорова и певачких група удружења пензионера у Новом Саду за најбољу је проглашена певачка група УПО Аранђеловац, под диригентском палицом Миодрага Чамловића. Приликом проглашења победника, стручни жири састављен од еминентних стручњака из области музике дао је опширно образложење.

Једини учесник који је певао без музичке пратње, а капела, певачка група УПО Аранђеловац, показала је способност и квалитет извођења без иједне грешке. Овај начин извођења је далеко захтевнији и тежи од оног где музика може да надомести грешку, те су Аранђеловчани показали мајсторство и вештину, како у певању тако и у целокупном наступу, укључујући сценско понашање и стајлинг извођача.

Посебно је био запажен избор песама: завичајна „Букуљом, Букуљом“, регионална „Шумадијо шумовита“ и, у част домаћина, војвођанска „Копача винограда“. Освајањем првог места донели су радост себи, УПО Аранђеловац и свом граду у ком је победа дочекана са пуно задовољства и похвала, посебно имајући у виду да су њоме обезбедили и организацију јубиларне 20. Смотре у Аранђеловцу 2025. године. **Љ. Б.**

МЕРОШИНА

Обележили јубилеј

Чланови Општинске организације пензионера Мерошине прославили су крајем септембра 50. рођендан свог удружења. Поводом обележавања овог јубилеја уприличена је свечана академија на којој су додељене захвалнице и повеље заслужним члановима и гостима. Повељом је награђен и председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић.

Након свечаног дела, дружење и весеље потрајало је до касно у ноћ. **Љ. В.**

БЕЛА ПАЛАНКА

Међу мајсторима ајвара

Чланови Удружења пензионера „Курило“ из Беле Паланке активно су учествовали у каравану „Изађи ми на теглу“, који је 25. септембра одржан у овом месту.

Током каравана који окупља највеће љубитеље домаће паприке, пензионери су правили ајвар и дружили се са суграђанима. Кажу да су се лепо провели и направили добар ајвар, који додуше није био међу прва три али – важно је учествовати. **Г. О.**

КЊАЖЕВАЦ

Пензионери у акцији „Спорт за све“

У оквиру акције „Спорт за све“, коју је организовао Спортски савез Књажевца поводом Европске недеље спорта, учесници су били и чланови Удружења пензионера Књажевца.

У оквиру ове акције пензионери су се окупили испред просторија Удружења одакле су кренули у шетњу кејом низводно од Тимока до Стрелишта и назад.

Након овога, књажевачки пензионери су 10. октобра, у Бољевцу, учествовали на традиционалној манифестацији – Смотри културно-уметничког стваралаштва пензионера Борског и Зајечарског округа. **И. В.**

БОСИЛЕГРАД

Велики успех атлетских ветерана

Чланови Атлетског клуба „Младост“ из Босилеграда, Стефан Радованов, Горан Стојков и Блажа Војиновић, освојили су девет медаља на недавном Отвореном првенству ветерана Србије у Београду.

Стефан Радованов освојио је златне медаље у трчању на 1.500 и брзом ходању на 3.000 метара. У трчању на 60 метара завредио је сребрно одличје. Горан Стојков овенчан је златним медаљама у трчању на 60 и 200 метара, а вратио се из српског престоног града и са сребрним знамењем у скоку у даљ.

Блажа Војиновићу припало је злато у троскоку и сребро у скоку у вис. Босилеградски атлетски ветеран освојио је бронзано одличје у скоку у даљ. **В. П.**

СВРЉИГ

Активности за Дан старијих

Поводом 1. октобра, Међународног дана старијих, Удружење пензионера Сврљиг организовало је низ активности. Делегација Удружења посетила је најстарије становнике општине и уручила им пригодне поклоне. У Клубу је уприличено послужење за пензионере, а у оквиру међугенерациске сарадње, у Дечијој недељи организована је посета Предшколској установи „Полетарац“.

Славиша Матејић, председник Удружења, каже да је сврљишко становништво старачко, са око 4.000 пензионера.

– Подаци и проблеми на терену указују да је већини потребна свакодневна помоћ. Удружење, у сарадњи са институцијама, ради на побољшању материјално-социјалног положаја старије популације – истиче Матејић.

Поред Удружења пензионера, старима и болеснима на услузи су локална самоуправа, Дом здравља, Центар за социјални рад, Црвени крст. Већина старијих живи у селима удаљеним од центра општине, те је помоћ на кућном прагу најбоље решење. Старе и болесне обилазе и геронтодомаћице које им помажу у кућним пословима, куповини и многим другим стварима. **С. Ђ.**

СМЕДЕРЕВО

Отворена библиотека

Управа Клуба пензионера „Желвоз“ сваке године обележава Смедеревску јесен. Поводом ове 137. неколико чланова изложило је своје производе: грожђе, разно воће, поврће и пиће, а истим поводом, захваљујући Градској библиотеци и директорки Марини Лазовић, отворена је клупска библиотека са више од 200 књига.

Част да пресеке врпцу припала је Зорану Рајићу, члану Управе Клуба, који је у обраћању напоменуо да је Желвоз д.о.о Смедерево недавно уговорио ремонт мотора „дизел локомотива типа 711“, те да је проф. др Живослав Адамовић именован у радну групу за реализацију тог посла.

Писци, чланови Клуба, Живослав Адамовић, Драган Илић, Мирослава Цветковић и Љиљана Терентић говорили су своје песме из најновијих књига праћени бурним аплаузом.

До краја ове године члановима Клуба предстоји пикник на имању члана Управе Живана Станисављевића у Коларима, а затим и возња брзим возом од Београда до Новог Сада.

Сумирање резултата у 2024. години уследиће крајем децембра на редовној радној конференцији Клуба. **В. П.**

ДРУЖЕЊЕ МАЛИШАНА И ПЕНЗИОНЕРА У ПРОСТОРИЈАМА УПО АРАНЂЕЛОВАЦ

Дан за песму и радост

Поводом обележавања „Дечије недеље 2024“, чланови Удружења пензионера општине Аранђеловац су, већ традиционално, у својим просторијама угостили више од стотину малишана и њихових васпитача из вртића „Звончић“.

Гости су пензионерима уручили диван поклон, ручни рад деце из вртића. Уприличена је приредба на којој су чланови певачке групе УПО Аранђеловац, победници 19. Смотре хорова и певачких група УП Србије, отпевали три песме којима су победили, а што су малишани поздравили бурним аплаузом у ритму музике.

Чланице Литерарне секције аранђеловачког удружења, Добрила Неђић, Десанка Ломић и Љиљана Бошковић, казивале су ауторске песме за децу, а учитељица и васпитачица у пензији, Анђелка Јовановић, инспирисала је малишане да заједно певају. Чланови предшколске групе, уз подршку млађих, казивали су две песме које су испраћене овацијама.

Тема дружења била је традиција и њено неговање

Како је задатак био да се посвети пажња традицији и њеном очувању, већина чланова УПО Аранђеловац је наступила у народној ношњи Шумадије, чиме је малишанима дочаран начин облачења и уметност израде везених кошуља, кецеља, тканица, опанака. Разговарало се о традиционалном

начину живота и играма, те су обе старосне групе (малишани и пензионери) са радошћу и полетом заиграли „Ринге, ринге раја“.

Највеселији тренутак била је песма „Данас нам је диван дан“ и гашење свећица на слаткишима, поводом рођендана сестара близнакиња из „Звончића“ и

Поклон од гостију из вртића „Звончић“

рођендана неколико пензионера из певачке групе. Међугенерацко дружење је настављено уз песму, смех и шале и пригодно послужење.

У Удружењу пензионера Аранђеловац кажу да им је драго што су учинили задовољство и деци и себи, потврдивши да су деца највећа радост, а да су старије особе радо виђене дечјим очима. Имали су шта поделити, и показати да године нису препрека дружењу.

Љ. Бошковић

КАЊИЖАНИ ДОМАЋИНИ МЕЂУНАРОДНОГ СУСРЕТА ПЕНЗИОНЕРА ПОЛИЦАЈАЦА

Освежена стара познанства

Струковна организација пензионисаних радника Министарства унутрашњих послова Кањиже јубилеј – 20 година рада, обележила је традиционалним међународним сусретом пензионера полицајаца, који је одржан на Тандари салашу у Мартоношу. На окупу је било око 140 пензионисаних полицајаца из удружења из десетак градова Србије, као и гости из Мађарске и Бугарске са којима кањишко удружење успешно сарађује. Овог пута су због спречености изостали гости из Републике Српске.

На значај организовања полицајаца пензионера указао је председник Струковне организације пензионера полицајаца Кањиже, Радован Кљајић, истакавши да је циљ сусрета дружење, да се освеже стара познанства, а одржана су и спортска такмичења примерена пензионерима. Председник Општинског удружења пензионера Кањиже, Иштван Балинт, који је са колегом

Иваном Ласлом из некадашњег ОУП Кањижа био иницијатор за оснивање и дугогодишњи председник, уручио је Кљајићу оснивачки акт организације.

Председник Асоцијације удружења пензионера унутрашњих послова Србије, Љубомир Алексић, је поводом јубилеја кањишкој Струковној организацији уручио плакету ове асоцијације, указавши на њен значај на окупљању пензионисаних припадника унутрашњих послова, од бриге за њихов положај и здравље до дружења и спортско-рекреативних и забавних активности које спроводе удружења, а организација из Кањиже је међу најактивнијима.

Овом сусрету присуствовали су пензионери из Новог Сада, Београда, Крагујевца, Бечеја, Бачке Тополе, Суботице, Лознице и других градова Србије, а из Мађарске из Сегедина и Орошхазе. Одржана су такмичења у пикаду, бацању плочица и у фудба-

Плакета кањишкој организацији за јубилеј

лу, у шутирању на мале голове. Најбољим екипама и појединцима су уручени пехари и медаље. У пикаду екипно најбоља је била екипа Суботице а појединачно Јожеф Нађ из Кањиже; Суботичани су победили и у бацању плочица, док је екипа Шапца била најуспешнија у шутирању на мале голове. Сусрет на Тандари салашу завршен је заједничким ручком, дружењем и весељем уз музику.

Текст и фото: М. Митровић

Пријава предузетника на осигурање

? К. Илић, Неготин: Муж и ја смо извршили регистрацију предузетника у Агенцији за привредне регистре. Како можемо да проверимо да ли је извршена пријава на обавезно социјално осигурање?

Одговор: Након доношења решења о упису у регистар предузетника, Агенција за привредне регистре по службеној дужности електронски доставља пријаву на осигурање за предузетника. Уколико је самостална делатност регистрована из радног односа, не врши се пријава јер је осигурање по основу запослења приоритетно осигурање. АПР подноси пријаву само за предузетника, док за

остале запослене, уколико их има, пријаву на осигурање подноси предузетник као послодавац. Листинг М4 са подацима о пријавама, одјавама, стажу и зарадама можете да преузмете уз личну карту на увид у филијали Фонда ПИО, а истовремено можете да поднесете и захтев за издавање пин кода да бисте своје податке могли да проверавате преко електронског сервиса на сајту Фонда ПИО www.pio.rs.

Накнада погребних трошкова у иностранству

? С. М., Вршац: Мој деда је последњих девет година живео у Србији али је примао аустријску пензију. Недавно је преминуо па нам је потребна информација шта треба да припремимо од документације да се одјави пензија и да ли можемо од Аустрије да рефундирамо погребне трошкове.

Одговор: Споразумом о социјалном осигурању са Аустријом није предвиђено право на новчану накнаду погребних трошкова за кориснике аустријске пензије који живе у Србији, тако да породица преминулог корисника пензије, односно онај ко је сносио трошкове сахране, нема право

да наплати накнаду погребних трошкова од аустријског носиоца осигурања.

Свакако је потребно да обавестите аустријски орган социјалног осигурања о смрти корисника пензије, слањем интернационалне умрлице на адресу аустријског органа социјалног осигурања.

Када поднети захтев

? М. Н., Банатско Ново Село: Идуће године стичем услов за старосну пензију. Да ли могу раније да поднесем захтев, пре него што раскинем радни однос, и да ли ће такав захтев да уђе у поступак обраде?

Одговор: Захтев за остваривање права на пензију не може да поднесете из радног односа с обзиром на то да се право на старосну пензију остварује после престанка осигурања. Фонд ПИО свакако сугерише осигураницима да захтев за остваривање права на пензију поднесу након што испуне услове, јер се право цени у моменту подношења захтева. С обзиром на велики број захтева, предност ће увек имати захтеви оних осигураника који су испунили прописане усло-

ве, односно они захтеви где се може одмах приступити спровођењу поступка и доношењу решења.

Такође, било би целисходније да грађани пре подношења захтева за остваривање права на пензију провере у својој филијали да ли су им комплетирани сви подаци о стажу и зарадама како би се, у случају потребе, на време извршила корекција и ажурирање података у матичној евиденцији и на тај начин скратио поступак утврђивања права и доношења решења.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Посао за страног држављанина

? К. П., Суботица: Треба да, по основу радног односа, пријавимо на осигурање страног држављанина – нерезидента. Шта је потребно од документације?

Одговор: За пријаву на осигурање страног држављанина потребна је дозвола за рад коју издаје Национална служба за запошљавање, затим уверење Министарства унутрашњих послова о додељеном евиденционом броју за стране држављане, пријава сталног/привременог пребивалишта/боравишта у Републици Србији

и уговор о раду. Пријава се подноси електронски преко портала Централног регистра. Јединствена пријава подноси се најкасније пре ступања запосленог лица на рад. Ако је прошао рок за подношење пријаве на осигурање, послодавац је дужан да надлежној филијали Фонда ПИО поднесе захтев за утврђивање својства осигураника.

Неисплаћене пензије по смрти корисника

? С. М., Меленци: После смрти мајке покренули смо поступак наслеђивања, а јавни бележник који спроводи оставински поступак је тражио да доставимо потврду од Фонда ПИО о износу неисплаћених пензија. Како да добијемо ту потврду и шта је потребно од документације?

Одговор: Потврда о износу неисплаћених пензија до последњег дана у месецу у којем је корисник преминуо може се добити подношењем захтева на шалтеру или препорученом поштом на адресу оне филијале

РФ ПИО која је вршила исплату пензије покојном кориснику пензије, уз копију извода из матичне књиге умрлих и личне карте на увид особе која тражи потврду. Потврда се шаље на кућну адресу, препорученом поштом.

Прерачун пензије

? Ј. Ш., Нови Сад: Остварила сам право на старосну пензију пре више од две године. Одмах након пензионисања ангажована сам по основу уговора о привременим и повременим пословима. Да ли након престанка рада по основу уговора о привременим и повременим пословима имам право на поновни обрачун пензије?

Одговор: Корисник старосне пензије или превремене старосне пензије који се запосли на територији Републике Србије има право по престанку тог запослења на нови обрачун пензије ако је био у осигурању

најмање годину дана. Да би се урадио нови обрачун пензије, корисник права треба да поднесе захтев надлежној филијали Фонда ПИО. Фонд је дужан да кориснику права исплаћује повољнији износ пензије.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	КРИЛАТА НЕМАЈ, АЖДАЈА	МУШКО ИМЕ	ГРЧКИ ЛУНАК ИЗ ТРОЈАНСКО- Г РАТА	КОЈИ ЗАДИВЉУЈЕ	ВРСТА ЈУЖНОГ ВОЋА (МН.)	МЕСАР
МАЛИ ЗРАК						
ЉУСКА ПАСУЉА ИЛИ ГРАШКА						
БРЕНД СПОРТСКЕ ОПРЕМЕ						
НАША ТЕНИ- СЕРКА, ЈАНКОВИЋ						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЈАПАНСКИ РЕЖИСЕР, КУРОСАВА	ПУН ГОРЧИНЕ	СОЦИЈАЛ. АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА СПОРТСКИ ТИМ			
ИЗАЗИВАЧИ ПОЈАВЕ (ЛАТ.)						
ВРСТА ОПОЈНЕ ДРОГЕ						
ЈЕЗЕРО У СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ				МИРАН СЕОСКИ ЖИВОТ	ДЕО САКОА	НАЗИВИ
ВРСТА МАЧА (МН.)						
АНТИЧКИ ХЕРОЈ						
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВЕРНОСТ	РИМСКА БОГИЊА МУДРОСТИ	ЖАЛОСНЕ ВРЕБЕ СУПСТАНАЦА КОЈА ЧИНИ АНТИТЕЛО			
ДОСТА МАЛЕН						
БИВША ТЕ- НИСЕРКА САФИНА						
СТАРИ СЛОВЕН				МАСНОЋА	ЖЕНСКО ИМЕ	ИРАНСКА ВАЛУТА
ГРАБЕ- ВИНАР						
ДЕО ОРГА- НИЗМА (МН.)						
ЂАЧКА БЕЛЕЖНИЦА						
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ						

РЕШЕЊЕ: зрачак, махуна, аждаха, јелена, сар, аргени, кокаин, ири, рапиреи, академ, иве, омален, динара, ант, неимар, органи, свеска, тантал.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	▼									
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										

Код ове укрштенице сами уписујете црна поља. Број црних поља дат је у заградама на крају сваког реда тј. колоне.

ВОДОРАВНО: 1. Тропски гуштер (0), 2. Називи (0), 3. Који нешто носи (0), 4. Радити плугом (0), 5. Украсна биљка (0), 6. Ампер - Мали франц. ауто (1), 7. Рубидијум - Стручњак за етнологију (1), 8. Ауторемонтно предузеће - Индустр. алата Требиње - Пијачна управа (2), 9. Болан узвик - Плод палме (1), 10. Направа за наводњавање - Омотачи стабла дрвета (1), 11. Познавалац вина - Превремен (1), 12. Полупречник - Племићи нижег ранга (1), 13. Камион носивости пет тона (1), 14. Наш стрипчасопис (0).

УСПРАВНО: 1. Америчка глумица - Сименс (1), 2. Љубав (итал.) - Смеђ, кестењаст - Платина (2), 3. Река у Србији - Џемпер без рукава (1), 4. Црквена проклетства - Ојачавати гвожђе каљењем (1), 5. Израдити - Велика поплава (1), 6. Новосад. атлетски клуб - Изолована градска четврт (1), 7. Отеклина - Закон о таксама (1), 8. Литар - Круг око сунца (мн.) (1), 9. Опорављање (0), 10. Лептирова ларва (0).

РЕШЕЊЕ: варан, имена, носач, орати, невен, а, ами, рб, етнолог, арп, иат, пу, јаук, кокос, долап, коре, енолог, рап, р, витезови, петотонац, стрипотека.

Да ли сте знали ...

– да електронска телевизија постоји већ 97 година? Оцем телевизије сматра се Фило Фарнсворт који је имао само 21 годину када је 1927. изумео структуру која је снимала покретне слике помоћу снопа електрона. Прва слика коју је пренео била је једноставна линија, али је убрзо своју камеру уперео у знак долара јер је инвеститор питао: „Када ћемо видети неке доларе у овој ствари, Фарнсворте?“

– да је 1939. RCA, компанија која је највише улагала у развој електронске телевизије, реализовала први ТВ пренос уживо: отварање Светског сајма у Њујорку? Са отварања је уживо пренет и говор председника Френклина Рузвелта и то је било први пут да се један председник појави на телевизији. До 1941. CBS је већ емитовао два 15-минутна блока вести дневно на ТВ станици у Њујорку. У децембру 1953. емитован је први телевизијски програм у боји, и то најпре у рекламама.

– да је године 1997. јапанска компанија Fujitsu пустила у јавност први телевизор са равним екраном, који је био тежак 18 кг. За ТВ фанове света овај изум је био узбудљив и футуристички будући да је са екраном дебљине само 7,62 цм то био најтањи телевизор на тржишту.

– да је Југословенска радио-телевизија била национални радиодифузни сервис бивше Југославије? ЈРТ је основана 12. новембра 1952, под називом Удружење радиостаница ФНРЈ, односно поднационалних радио и телевизијских центара који су се налазили у свакој од република. Била је један од оснивача Европске радиодифузне уније, једина из неке социјалистичке државе.

– да је телевизијски програм на територији Југославије почео са емитовањем у новембру 1956. као експериментални програм ТВ Загреб? Телевизија Београд је 28. августа 1958. емитовала први ТВ Дневник, чији је водитељ био Милоје Мића Орловић. ТВ програм у боји почео је да се емитује на Другом програму ТВБ, преносом из новог студија у Абердаревој, 31. децембра 1971.

– да су Уједињене нације 21. и 22. новембра 1996. одржале први Светски телевизијски форум на коме су водеће медијске личности разговарале о растућем значају телевизије. Генерална скупштина УН је одлучила да 21. новембар прогласи Светским даном телевизије, не да би се славио сам објекат, већ симбол комуникације у савременом свету.

Лековите мисли

На лествицама успеха не гледајте доле. Ту увек чека нека лисица!
Неко постане килав и од сталног дизања кредита.
Није природно што су цене некад вештачке.
Време једино не може да нашкоди лепој мисли.
Добар карактер подсећа на лук у пољу. Споља се не види његова вредност.

Душан Старчевић

Тражите радост

Срећан је само онај ко ужива у малом.
Рано пролупа ко често губи такт.
Човек је лакши за онолико колико глупости потисне из себе.
Макар и у машти, мењајте ништа за све што вам недостаје.
Живот је кратак али не и мали за велике ствари.
Само ако тражите радост, стићи ћете на пут среће.

Пеко Лаличић

Повишица

Повишица пензије узрокује снижавање притиска!
Хонорар ми добро дође да месец без новчаних проблема прође!
После добијања седмице на лотоу, уследило је непријатно изненађење. Пробудио се!
Пошто није волео да учи, живот га је научио!
Лепе жене пролазе кроз град, а он живи на селу!
Не врти се све око пара! Има нешто и у злату!

Невен Шијаков

Превисше смо младе да бисмо биле овако старе

Књига

Продуктивност сам повећао. Правим све више глупости.
Певао сам своју песму док нисам отпевао.
Књига је једини пријатељ кога можеш ископирати.
Знам да летим. Гужва ми није проблем.
Много волим да сам јачи, него паметнији.
Ђон образу ни шамар ништа не може.

Радомир Станојковић

Сумња

Кога ћемо затећи повратком у себе!
Колико ли су драгоценог ћутања наше речи уништиле?!
Сумња је пала на мене и тешко ме повредила!
Ми, нишчи се овде боримо за место. Неки као слуге а неки за престо!
Ја сам своју душу на људе излио, у жељи да кажем да сам овде био!
Неке мисли тешке не дају да сневам, узимају своје док ја догоревам!

Раде Мићковић